

ANALIZA RYNKU TURYSTYCZNEGO IZRAELA

Jakub Grzyb
ORT 1
Nr indeksu
32625
IV Rok

I. Informacje ogólne

1. Wprowadzenie

1.1. Podstawowe informacje

Izrael, oficjalnie **Państwo Izraela** – kraj w Azji Zachodniej położony na wschodnim brzegu Morza Śródziemnego. Graniczy na północy z Libanem, na północnym wschodzie z Syrią, na wschodzie z Jordanią i na południowym zachodzie z Egiptem. Przylega do niego również Autonomia Palestyńska, czyli Zachodni Brzeg oraz Strefa Gazy, której zewnętrzne granice są kontrolowane przez władze izraelskie.

Izrael jest republiką demokratyczną parlamentarno-gabinetową. Władza wykonawcza spoczywa w rękach premiera, stojącego na czele rządu. Władza ustawodawcza jest podzielona pomiędzy rząd i parlament (Kneset). Jerozolima jest stolicą państwa, siedzibą rządu i największym miastem, podczas gdy finansowym centrum Izraela jest Tel Awiw. Jednakże ostateczny status Jerozolimy jest niewyjaśniony i z tego powodu wiele państw (w tym także i Polska) nie uznaje jej za stolicę Izraela.

Tab. 1 Informacje ogólne

Język urzędowy	hebrajski
Stolica	Jerozolima
Ustrój polityczny	demokratyczny
Powierzchnia	
całkowita	20 770 km ²
wody śródlądowe	2%
Liczba ludności (2009)	7 233 701
Gęstość zaludnienia	351 osób/km ²
PKB (2008)	
całkowite	188,700 mld USD
per capita	28 200 USD
Realny wzrost PKB	3,9%
PKB–podział na sektory	Rolnictwo – 2% Przemysł – 31,7% Usługi – 82%
Zatrudnienie	2,95 mln
Jednostka monetarna	nowy szekiel izraelski (NIS)
Niepodległość	14 maja 1948
Religia dominująca	judaizm
Strefa czasowa	UTC +2 - zima UTC +3 - lato

Źródło: *www.cia.gov; The World Factbook (2008)*

1.2. Podział administracyjny

Państwo Izrael jest podzielone na sześć głównych dystryktów, nazywanych *mehozot*: Północny, Hajfa, Centralny, Tel Awiw, Jerozolima i Południowy. Dodatkowo dystrykty są podzielone na piętnaście poddystryktów, nazywanych *nafot*, które dalej dzielą się na pięćdziesiąt naturalnych regionów

Dystrykty Izraela:

- (1) Północny
- (2) Hajfa
- (3) Centralny
- (4) Tel Awiw
- (5) Jerozolima
- (6) Południowy

Terytoria okupowane:

- (A) Wzgórza Golan
- (B) Judea i Samaria i Autonomia Palestyńska
- (C) Strefa Gazy

1.3. Geografia i klimat

Izrael jest państwem wyżynno-górzystym, z wyjątkiem wąskiego pasa nizin (Równina Szaron) nad Morzem Śródziemnym. Są tu liczne rowy tektoniczne, duże zróżnicowanie rzeźby. Na wschodzie kraju Rów Jordanu z Jeziorem Tyberiadzkim, doliną rzeki Jordan i Morzem Martwym (najgłębsza depresja świata na 405 metrów p.p.m.) oraz suchą doliną Wadi al-Araba.

Najwyższy szczyt Hermon (2224 m.n.p.m.) w Północnej Galilei, na wschodzie największa depresja świata - Morze Martwe (405 m.p.p.m.), na północy Jezioro Tyberiadzkie (213 m.p.p.m.). Na południu pustynia Negew zajmuje około 50% powierzchni kraju.

Klimat podzwrotnikowy kontynentalny wilgotny na północnym zachodzie, zwrotnikowy suchy na wschodzie i na południu. Średnie temperatury w styczniu 14-16°C, w sierpniu 28-33°C; średnie roczne sumy opadów (zima) od 600-800 mm na północy do poniżej 50 mm na południu. Nieliczne rzeki stałe, główna Jordan na granicy z Jordanią.

1.4. Rys historyczny

Współczesne państwo Izrael ma swoje korzenie w Ziemi Izraela, która przez 3000 lat zajmowała centralne miejsce w judaizmie. Po I wojnie światowej Liga Narodów zgodziła się na stworzenie [Mandatu Palestyny](#) pod [brytyjskim](#) protektoratem, z celem utworzenia "żydowskiej siedziby narodowej". W [1947 Organizacja Narodów Zjednoczonych](#) zgodziła się na [podział Palestyny](#) na dwa państwa: żydowskie i arabskie. [14 maja 1948](#) zgodnie z decyzją ONZ [państwo Izrael proklamowało niepodległość](#), jednak okoliczne państwa arabskie odmówiły zaakceptowania planu i rozpoczęły wojnę. [I wojna izraelsko-arabska](#) potwierdziła niepodległość i poszerzyła granice państwa żydowskiego poza zasięg przewidziany przez plan ONZ. Od tamtej pory do dzisiaj Izrael nieustannie tkwi w [konflikcie](#) z wieloma ościennymi państwami arabskimi. Przez ten czas prowadził kilka [wojen](#). Od swego powstania granice Izraela ze wszystkimi sąsiednimi państwami były tematem sporów. Jednakże Izrael podpisał traktaty pokojowe z [Egiptem](#) i [Jordanią](#), są także czynione wysiłki, by kontynuować proces pokojowy z Palestyńczykami.

1.5. Demografia

Izrael został założony jako ojczyzna dla żydowskiego narodu i często mówi się o nim jako o państwie żydowskim. Wszyscy Żydzi z całego świata mają tzw. *prawo powrotu* do swojej ojczyzny i gwarancję uzyskania izraelskiego obywatelstwa. 75,5% populacji państwa jest Żydami, z których 68% urodziło się już w Izraelu. Imigranci w 22% pochodzą z Europy i Ameryki, a w 10% z Azji i Afryki (wliczając w to świat arabski).

Największą i najbardziej wpływową grupą Żydów są Aszkenazyjczycy - pochodzą oni z Europy Środkowej i Wschodniej, ale są wśród nich także imigranci z Ameryki Północnej, Australii i Afryki Północnej. Niektórzy z członków tej społeczności posługują się językiem jidysz, który stanowi mieszaninę języków hebrajskiego, słowiańskich ze średniowiecznym dialektem niemieckim zapisywaną alfabetem hebrajskim.

Drugą najliczniejszą grupę stanowią Sefardyjczycy - potomkowie Żydów wygnanych z Hiszpanii i Portugalii w XV wieku. Niektórzy z członków tej społeczności posługują się językiem ladino, który stanowi mieszaninę języka hebrajskiego z hiszpańskim. Mniejszą grupę Żydów stanowią Mizrachim - pochodzą z państw arabskich w Afryce Północnej, Bliskiego Wschodu i Azji Środkowej. Felaszowie to tzw. *Czarni Żydzi* pochodzący z Etiopii.

Obok Żydów w Izraelu żyją Arabowie. Ponad 80% Arabów stanowią sunnici, pozostali to chrześcijanie i druzowie. Sprawa pochodzenia Palestyńczyków wywołuje wiele kontrowersji, stąd bierze się także "problem palestyński". Powszechnie uważa się, że Palestyńczycy wywodzą się od Arabów, którzy najechali na Palestynę w [VII wieku](#). Dodatkowo, wielu Palestyńczyków to Arabowie, którzy przyjechali do Izraela z sąsiednich krajów w celach zarobkowych.

Tab. 2. Struktura demograficzna mieszkańców Izraela

Wiek	Ludność ogółem	Udział w populacji	Mężczyźni w tys.	Kobiety w tys.
------	----------------	--------------------	------------------	----------------

	w tys.*	w %		
0-9	1389,6	19,7	712,9	676,7
10-19	1185,7	16,8	607,1	578,6
20-29	1108,5	15,7	560,7	547,8
30-39	960,7	13,6	481,0	479,7
40-49	770,5	10,9	375,6	394,9
50-59	719,3	10,2	344,6	374,7
60-69	426,4	6,1	199,0	227,4
70-79	312,0	4,4	133,9	178,1
80 lat i więcej	181,0	2,6	70,7	110,3
Ogółem	7053,7	100	3485,5	3568,2

* Przeciętna liczba ludności w 2006 r.

Źródło: Statistical Abstract of Israel 2007, Central Bureau of Statistics Israel.

1.6. Gospodarka

Izrael jest uznawany za najbardziej rozwinięty gospodarczo i przemysłowo kraj Bliskiego Wschodu. W 2008 dochód narodowy na 1 mieszkańca wynosił 28 200 USD. Średnia stopa inflacji w 2008: 4,7%. Na obszarze Izraela znajdują się znaczące zasoby różnorodnych bogactw naturalnych. W rejonie miasta Chelec prowadzi się wydobywanie ropy naftowej, a w okolicy Rosz Zohar gazu ziemnego. W Oronie i Aradzie eksploatuje się fosforyty, w południowym Negewie zaś rudy miedzi i kamienie szlachetne.

Z wód Morza Martwego pozyskuje się sole potasowe, tutaj także znajdują się duże pokłady asfaltu. Z zakładów przemysłu przetwórczego znaczny potencjał prezentuje przemysł materiałów budowlanych, maszynowy, samochodowy, metalowy, hutnictwa metali nieżelaznych, petrochemiczny, stoczniowy, chemiczny, odzieżowy, włókienniczy, przetwórstwa spożywczego. Do najważniejszych ośrodków przemysłowych, poza stolicą, zalicza się Tel Awiw-Jafa oraz największy port morski kraju – Hajfa. Izrael posiada dobrze rozwiniętą sieć autostrad i dróg ekspresowych. Są one nieustannie rozbudowywane. Ogółem w 2008 było 17 870 km dróg, w tym 146 km autostrad.

Inną ważną gałęzią gospodarki Izraela jest turystyka, szczególnie religijna, ale turystów przyciągają także nadmorskie plaże, archeologiczne i historyczne miejsca oraz bardzo urozmaicone środowisko geograficzne. Turystyka musi ponosić wysokie koszty związane z koniecznością zapewnienia bezpieczeństwa turystom, jednak liczba przyjeżdżających i zyski rosną z każdym rokiem.

2. Warunki rozwoju turystyki

Największe walory Izraela to przede wszystkim walory kulturowe, związane z trzema największymi religiami świata: judaizmem, chrześcijaństwem i islamem. Miejsca kultu tych religii przetrwały do dziś. Podział kraju na regiony turystyczne nawiązuje do krain historycznych opisywanych w Biblii.

- Nizina Nadbrzeżna

Akka – dawna stolica krzyżowców, obecnie typowe miasto arabskie.

Netania – znane kąpielisko, znajduje się tu także kompleks wykopalisk miasta rzymskiego z I w. p.n.e.

Góra Karmel – ośrodek koncentracji ruchu pielgrzymkowego, prastare sanktuarium żydowskie i chrześcijańskie.

Hajfa – liczne zabytki, ogrody.

Tel Aviv-Jaffa – największa aglomeracja kraju.

- Judea

Jerozolima – najważniejsze centrum turystyczne, miasto trzech religii.

Jerycho – jedno z najstarszych miast świata.

Wartymi wymienienia są również: miasta Betlejem i Emaus oraz Pustynia Judejska, na której znajdują się praeosławne monastyny greckie. Turystyka uzdrowiskowa rozwinęła się nad Morzem Martwym, które jest najbardziej zasolonym akwenem, a jednocześnie najgłębszą depresją świata.

- Galilea

Nazaret – miasto związane ze Świętą Rodziną

Beer Szewa – tu znajdują się najstarsze wykopaliska (z 4000 lat p.n.e.)

Eljat – luksusowe kąpielisko oraz ośrodek rekreacyjny

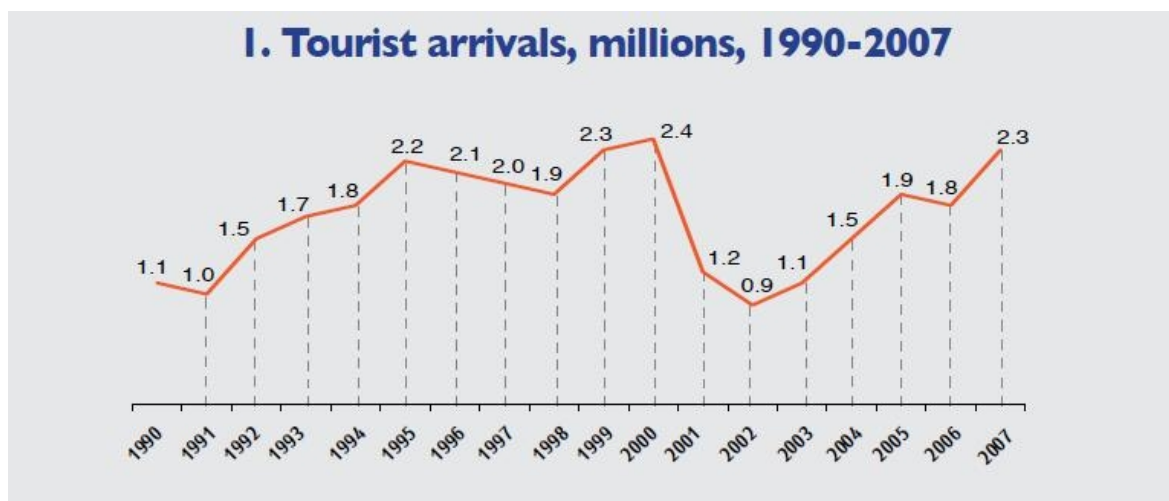
Na uwagę zasługują również: miasta Tyberiada z meczetami oraz Sefed

II. Rynek recepcji turystycznej

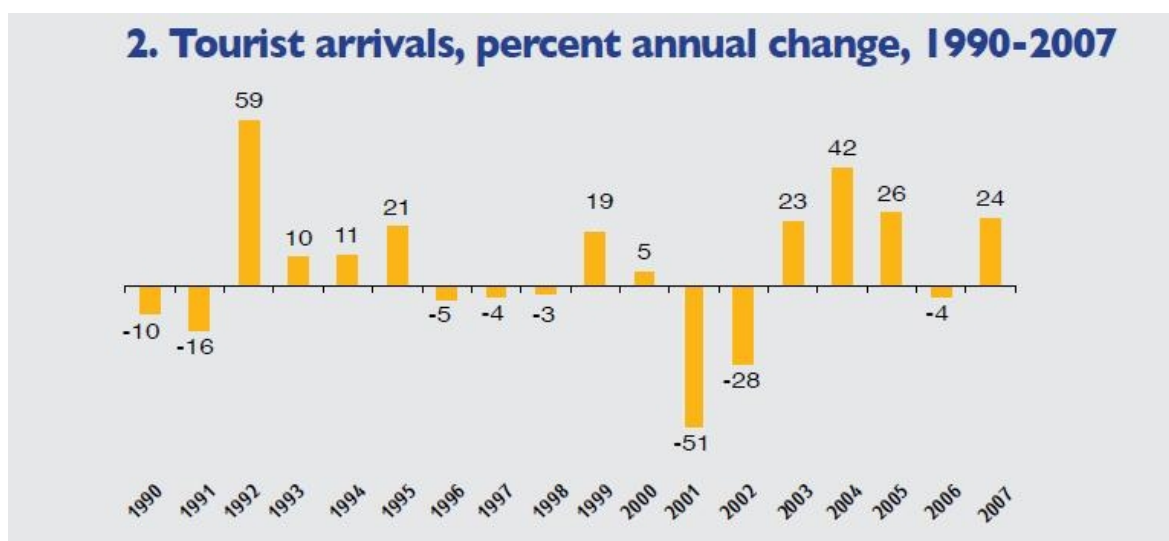
1. Liczba przyjazdów do Izraela

W 2007 roku liczba przyjazdów turystów do Izraela wyniosła **2,3 miliona (24% wzrost** w porównaniu z rokiem 2006). W okresie od stycznia do czerwca 2007 liczba ta była o 4% mniejsza niż w analogicznym okresie 2006 roku; od lipca do grudnia 2007

natomiast była o 64% większa niż w tym samym okresie 2006. Miało to bezpośredni związek z Drugą Wojną Libańską, która spowodowała gwałtowny spadek liczby przyjazdów.

Wykres 1. Przyjazdy turystów w latach 1990-2007; Źródło: Central Bureau of Statistics Israel

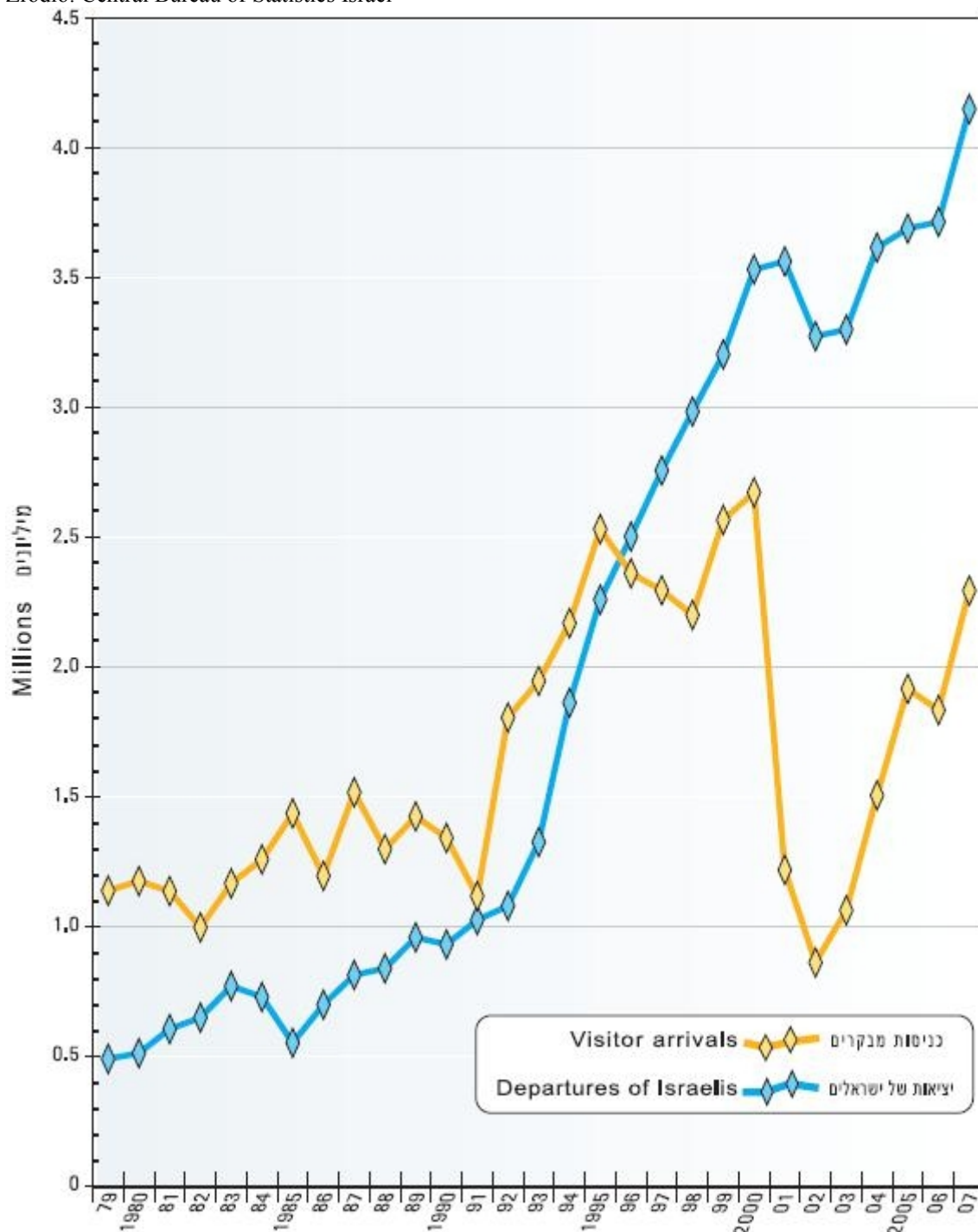

Wykres 2. Procentowe zmiany roczne w liczbie przyjazdów; źródło: Central Bureau of Statistics Israel

Tabela 3. Przyjazdy turystów i Izraelczyków

Pasażerowie tranzytowi		
Turyści Łącznie Izraelczycy		
..		
26 741		
26 741		
15 929		
1948-1949		
13 366		
169 940		
183 306		
96 169		
1950-1954		
11 959		
276 101		
288 060		
173 261		
1955-1959		
81 877		
849 194		
931 071		
364 088		
1960-1964		
149 175		
1 607 503		
1 756 678		
539 237		
1965-1969		
221 984		
2 889 976		
3 111 960		
983 843		
1970-1974		

Źródło: Central Bureau of Statistics Israel

Wykres 3. Przyjazdy turystów i wyjazdy Izraelczyków w mln; źródło: Central Bureau of Statistics Israel

2. Kraje emitujące turystów do Izraela

57% wszystkich turystów, którzy odwiedzili Izrael w 2007 roku pochodziła z Europy, a reszta – z Ameryki (31%), Azji (8%), Afryki (3%) i Oceanii (1%).

Tabela 4. Przyjazdy wg krajów

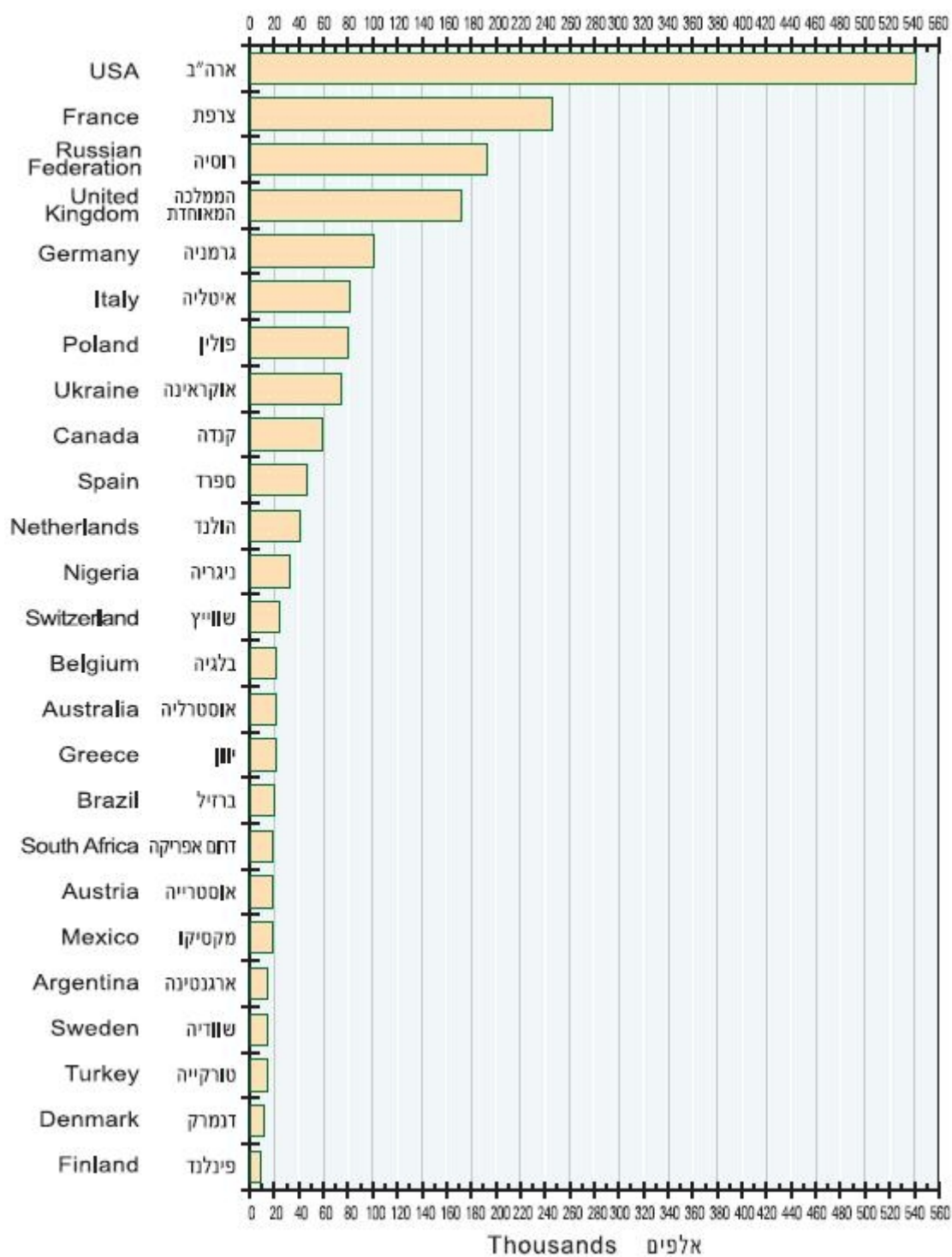
Kraj pochodzenia	Przyjazdy turystów							
	%	Tysiące						אלפים
	2007		2006	2005	2000	(2)1990	1980	1970
Total	100,0	2 267,9	1 825,2	1 902,7	2 416,8	1 063,4	1 065,8	419,1
<i>Asia - total</i>	<i>7,7</i>	<i>175,4</i>	<i>146,5</i>	<i>146,7</i>	<i>249,5</i>	<i>82,1</i>	<i>39,7</i>	<i>28,2</i>
Uzbekistan	0,2	3,5	2,1	2,1	7,1	..	..	..
Indonesia	0,5	11,4	7,3	8,4	9,8	..	..	..
Georgia	0,2	5,2	3,2	2,7	3,8	..	..	..
India	1,1	24,2	20,2	19,0	15,9	3,7	..	..
Hong Kong			0,7	1,0	1,4	2,5	..	..
Turkey	0,6	14,2	15,6	15,7	23,5	6,1	7,6	..
Taiwan	0,2	3,5	3,0	2,2	2,7	..	..	..
Japan	0,5	10,8	9,4	8,3	18,1	6,4	3,3	1,0
Jordan	0,5	11,5	15,1	23,1	77,9	7,1	10,8	..
Lebanon	0,0		0,3	..	15,6	41,8	..	..
Malaysia	0,1	2,0	1,2	1,5	2,6	..	..	..
China	0,4	10,0	5,7	4,0	9,8	0,5	..	..
Singapore	0,3	7,4	5,2	5,8	3,6	0,9	..	..
Philippines	0,3	6,8	4,5	5,6	14,4	1,7	..	..
Korea	1,5	33,9	28,0	25,9	16,8	3,5	..	..
Cyprus	0,4	10,1	7,7	7,6	10,3	4,5	3,3	..
Thailand	0,1	2,7	1,9	1,5	2,4	1,9	..	..
Other USSR (former)	0,5	12,3	5,2	4,8	7,3	..	..	..
Other countries	0,3	5,9	10,9	7,5	6,5	1,5	14,7	27,2
<i>Africa - total</i>	<i>3,2</i>	<i>72,5</i>	<i>60,6</i>	<i>45,8</i>	<i>58,3</i>	<i>29,9</i>	<i>39,5</i>	<i>16,7</i>
South Africa	0,9	19,3	16,6	16,5	20,6	19,9	26,0	11,3
Egypt	0,1	2,7	4,8	4,3	12,8	3,3	2,1	-
Morocco	0,1	2,6	2,5	3,3	3,0	..	..	..
Nigeria	1,4	32,4	24,6	10,7	9,3	0,6	..	..
Other countries	0,7	15,5	12,1	5,6	12,6	6,1	11,4	5,4
<i>Europe - total</i>	<i>57,4</i>	<i>1 301,6</i>	<i>981,8</i>	<i>1 074,2</i>	<i>1 389,6</i>	<i>614,5</i>	<i>647,1</i>	<i>166,7</i>
Austria	0,8	18,5	15,3	13,3	22,0	17,2	20,6	2,7
Ukraine	3,3	75,1	30,6	28,3	38,0			
Italy	3,6	81,8	58,1	72,9	171,4	33,7	46,0	7,7
Ireland	0,3	7,7	5,7	7,0	9,7	4,2	6,5	..
<i>Nordic countries - total</i>	<i>3,2</i>	<i>72,1</i>	<i>44,6</i>	<i>47,2</i>	<i>101,5</i>	<i>61,3</i>	<i>68,6</i>	<i>18,8</i>
Thereof:								
Denmark	0,5	11,4	10,5	11,8	24,1	10,9	15,4	..

Norway	0,4	9,9	9,2	9,2	13,8	8,7	6,6	..
Finland	0,4	8,8	7,8	7,6	25,7	18,4	10,9	..
Sweden	0,6	14,3	16,8	18,3	37,0	23,0	35,7	..
Bulgaria	0,2	5,4	3,5	3,1	4,0	2,4	..	..
Belgium	1,0	22,0	24,5	25,5	39,9	20,1	19,9	7,4
Belarus	0,5	10,8	5,9	5,6	6,2	..	..	..
Germany	4,5	101,1	89,6	105,2	176,0	97,9	134,9	18,0
Netherlands	1,8	41,7	43,0	49,8	91,3	28,3	35,9	9,1
Hungary	0,5	10,6	7,6	8,7	14,3	8,5	..	..
United Kingdom	7,6	171,9	161,2	156,7	201,2	114,1	122,5	36,4
Yugoslavia (former)	0,5	10,3	7,7	6,6	9,0	5,4	..	..
Greece	0,9	21,2	16,7	15,0	24,4	8,6	9,7	4,3
Latvia	0,3	6,4	4,3	3,0	4,2	..	..	..
Moldova	0,2	3,8	2,3	2,4	4,0	..	..	..
Spain	2,1	47,1	30,7	51,9	65,6	16,4	7,8	0,8
Poland	3,5	80,0	42,1	26,8	41,9	6,0	..	..
Portugal	0,2	5,2	3,4	7,8	18,8	5,1	4,6	..
Slovakia	0,4	9,1	5,0	7,1	7,9	1,8	..	0,2
Czech Republic	1,1	24,0	14,4	10,0	11,4			
France	10,8	246,0	252,2	311,4	202,4	118,4	130,2	47,6
Romania	0,9	19,5	11,4	9,6	11,9	10,0	3,0	2,0
Russian Federation	8,5	193,4	73,6	68,0	35,9			
Switzerland	1,0	23,8	22,8	25,6	32,8	31,2	31,8	9,2
Other USSR (former)	0,5	12,1	4,5	3,5	39,6			
Other countries	0,1	1,7	1,8	2,2	5,0	0,9	5,1	2,5
America - total	30,1	683,2	606,8	602,6	684,1	314,2	320,2	200,3
North America - total	27,3	619,3	558,7	532,3	581,4	281,2	287,2	185,2
USA	23,9	541,6	494,0	457,5	488,5	244,5	253,0	165,2
Mexico	0,8	18,4	13,3	24,0	37,9	5,9	8,7	2,2
Canada	2,6	59,3	51,4	50,8	55,0	30,8	25,5	17,8
Central America	0,3	7,3	5,4	9,1	13,2	2,2	1,4	..
South America	2,5	56,7	42,7	61,1	89,6	30,8	31,7	15,2
- total								
Uruguay	0,1	2,1	2,0	3,2	4,0	1,7	1,6	1,1
Argentina	0,7	15,2	11,8	14,8	22,7	8,6	15,1	6,2
Brazil	0,9	20,4	15,5	19,8	25,3	10,5	6,7	4,0
Venezuela	0,1	3,1	1,9	3,2	5,9	1,7	..	..
Chile	0,1	3,4	2,8	5,1	9,3	1,9	1,4	1,1
Colombia	0,3	7,3	5,1	8,9	13,0	3,5	..	..
Other countries	0,2	5,2	3,6	5,5	9,2	2,9	6,9	2,8

Oceania - total	1,1	24,7	20,9	22,5	28,2	18,1	15,7	6,8
Australia	1,0	21,6	18,2	19,7	23,4	14,4	13,1	6,0
New Zealand	0,1	2,9	2,5	2,4	4,4	2,7	2,5	0,8
Other countries	0,0	0,2	0,2	0,3	0,5	1,0	0,1	-
Not known	0,5	10,5	8,6	10,9	7,1	4,5	3,7	0,3

źródło: Central Bureau of Statistics Israel

Najwięcej turystów odwiedzających Izrael pochodziło ze Stanów Zjednoczonych (542 tys.), następnie z Francji (246 tys.), Rosji (193 tys.), Wielkiej Brytanii (172 tys.), Niemiec (101 tys.), Włoch (82 tys.), Polski (80 tys.) Ukrainy (75 tys.), Kanady (59 tys.) i Hiszpanii (47 tys.).

Wykres 4. Przyjazdy wg krajów w tysiącach, źródło: Central Bureau of Statistics Israel

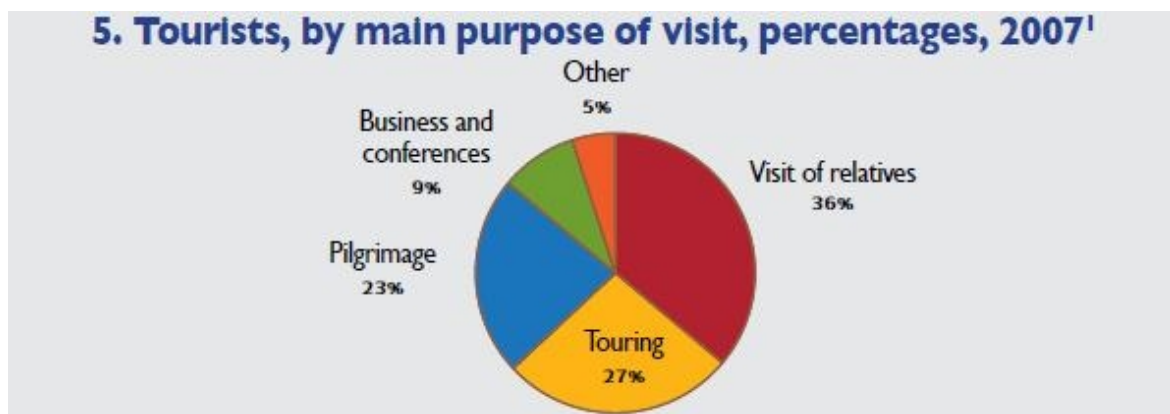
Tabela 5. Przyjazdy z wybranych krajów do Izraela w latach 2001-2007 (w tys.)

Country of origin	Thousands						2007	% change 2007/2006	% Jews
	2001	2002	2003	2004	2005	2006			
Total	1,196	862	1,063	1,506	1,902	1,822	2,267	24	44
USA	266	206	272	379	457	494	542	10	55
France	129	117	174	257	311	251	246	-2	84
Russia	56	37	41	56	68	73	193	164	41
UK	140	97	104	146	157	161	172	7	74
Germany	66	39	49	76	105	90	101	13	15
Italy	25	17	26	42	73	58	82	41	16
Canada	34	25	31	44	51	51	59	15	40
Netherlands	43	23	27	40	50	43	42	-3	18

Źródło: Central Bureau of Statistics Israel

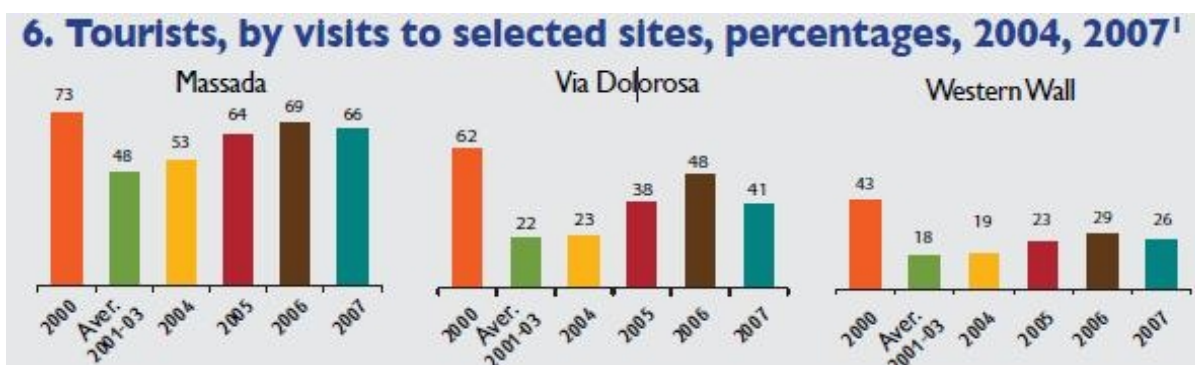
3. Cele przyjazdu

Największy odsetek turystów odwiedził Izrael w celu wizyty u krewnych (36%), w drugiej kolejności powodem przyjazdu były cele krajoznawcze (27%), następnie pielgrzymki (23%), przyjazdy biznesowe i konferencyjne (9%). Inne powody stanowiły 5% wszystkich przyjazdów w roku 2007.

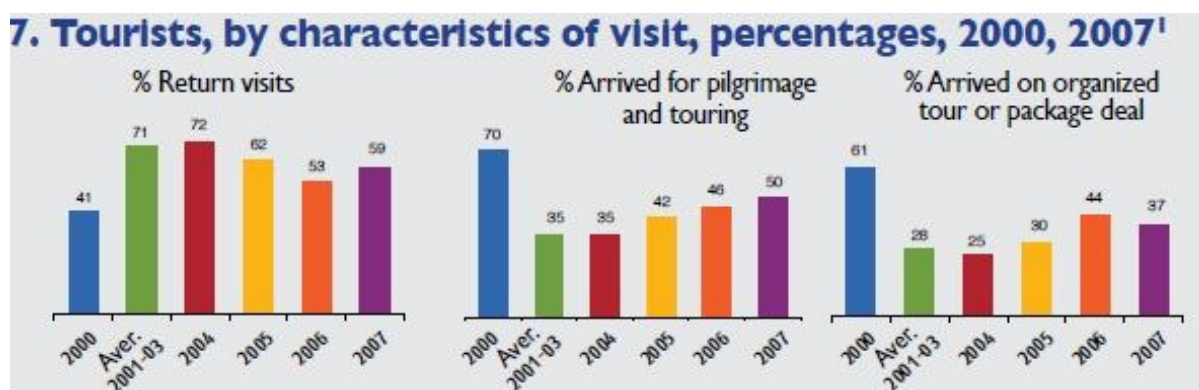

Wykres 5. Główne cele przyjazdu do Izraela; Źródło: Central Bureau of Statistics Israel

Od połowy 2006 do połowy 2007 nastąpił wzrost przyjazdów turystów wyznania żydowskiego (z 38% do 44%) oraz wzrost odsetka turystów przyjeżdżających z powtórą wizytą (z 53% do 59%). Liczba turystów przyjeżdżających w ramach zorganizowanych, wykupionych pakietów usług zmalała (z 44% do 37%), skutkując spadkiem liczby turystów w wielu turystycznych destynacjach.

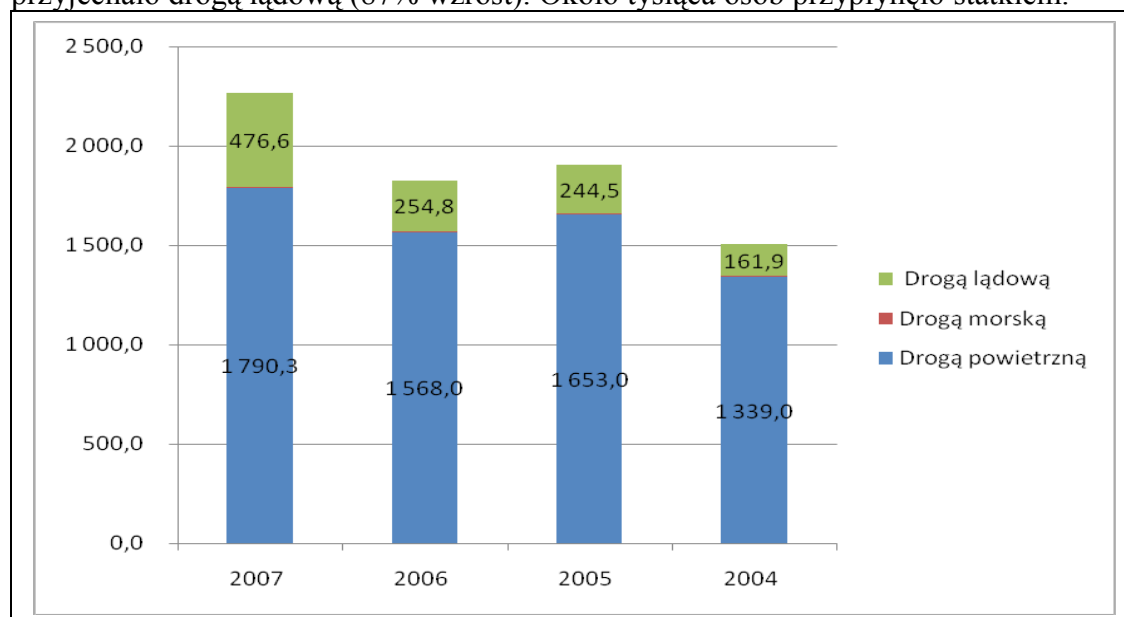
Wykres 6. Odsetek turystów odwiedzających wybrane lokacje w latach 2000-2007; Źródło: Central Bureau of Statistics Israel

Wykres 7. Odsetek turystów wg charakteru wizyty w latach 2000-2007; Źródło: Central Bureau of Statistics Israel

4. Środek transportu

Zdecydowana większość turystów (1,8 miliona, 79%) przyleciała do Izraela samolotem. Odnotowano tu 14% wzrost w stosunku do roku 2006. 477 tys. osób (21%) przyjechało drogą lądową (87% wzrost). Około tysiąca osób przyплыnęło statkiem.

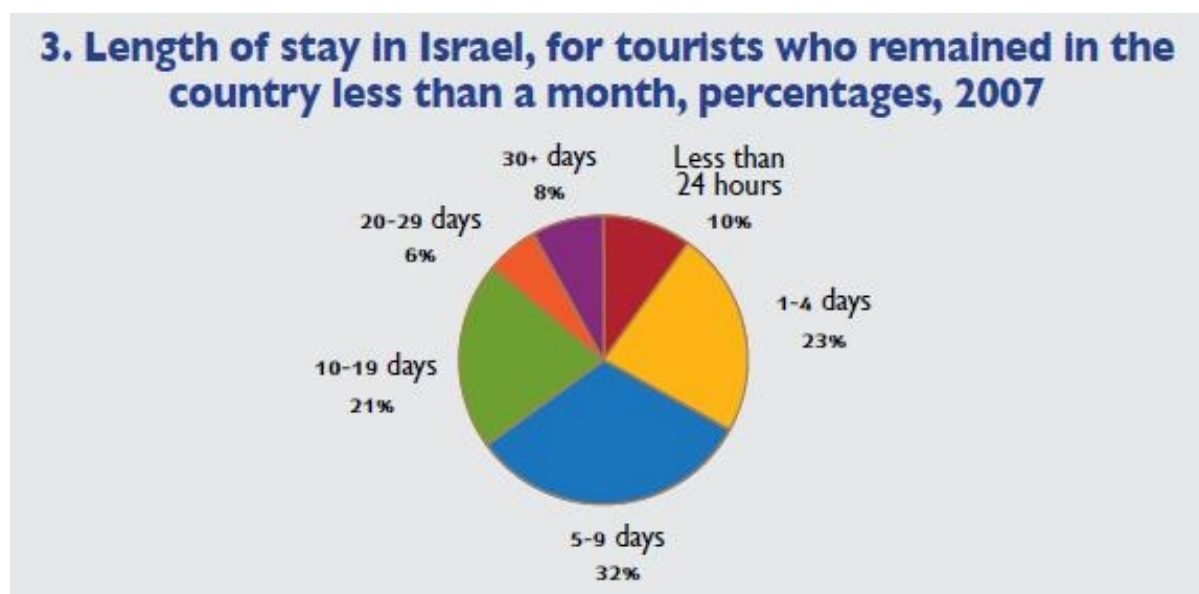

Wykres 8. Przyjazdy wg środka transportu (w tys.); źródło: Central Bureau of Statistics Israel

5. Długość pobytu

Największy procent turystów przebywał w Izraelu przez okres 5-9 dni (32%), 23% turystów spędziło na terytorium Izraela 1-4 dni, następnie 10-19 dni spędziło 21% turystów, mniej niż 24 godziny – 10%, a 20-29 dni spędziło w Izraelu 6% ogółu. Dłużej niż miesiąc przebywało tam 8% turystów.

Turyści przebywający w Izraelu krócej niż miesiąc (92% wszystkich turystów) pozostali tam średnio przez 7,6 dnia. W roku 2006 średnia ta wynosiła 8,6 dnia.

Wykres 9. Długość pobytu turystów w procentach; Źródło: Central Bureau of Statistics Israel

6. Struktura wieku turystów

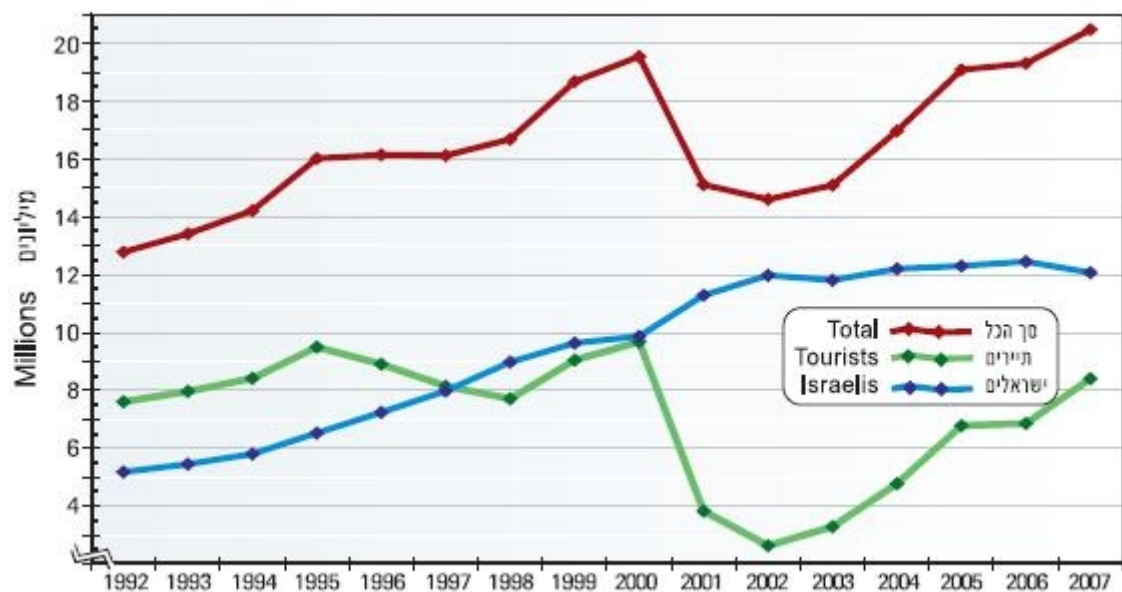
Tabela 6. Struktura wieku turystów

Age	2007	2006	2000	(1)1990	1980	2007	2006	2000	(1)1990	1980
	PERCENTAGES					THOUSANDS				
	אלפים					אלפים				
TOTAL	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	2,267.9	1,825.2	2,416.8	1,063.4	1,065.8
0-4	2.6	2.7	1.9	7.5	6.8	58.7	49.4	44.8	79.8	72.5
5-9	2.4	2.6	4.6			55.2	48.2	110.7		
10-14	3.3	3.5				74.9	63.6			
15-19	5.5	5.8	4.7	5.9	6.0	124.7	106.6	113.8	62.7	63.9
20-24	6.9	6.8	6.5	9.3	9.8	155.8	124.5	158.0	98.9	104.4
25-29	7.3	7.0	8.0	8.6	9.0	166.4	127.5	193.0	91.5	95.9
30-34	7.5	7.2	8.4	23.8	22.9	170.0	130.8	203.6	253.1	244.1
35-39	7.9	7.7	17.0			179.7	139.7	410.0		
40-44	8.6	8.4				195.6	154.1			
45-49	9.5	9.1	19.3	30.9	32.2	215.4	166.8	466.8	328.6	343.2
50-54	9.6	9.4				216.9	171.9			
55-59	9.2	9.4	16.4			209.3	171.5	397.4		
60-64	7.5	7.2				169.3	132.0			
65+	12.1	12.5	13.1	14.0	13.3	274.1	227.7	317.4	148.9	141.8
Not known	0.1	0.6	0.1			1.9	10.9	1.3		
Median age						43.8	43.9	44.3	41.7	42.1

Źródło: Central Bureau of Statistics Israel

7. Zakwaterowanie

W 2007 roku turyści wykupili 8,4 miliona noclegów w hotelach turystycznych – 23% więcej aniżeli w 2006 roku. Ilość noclegów jest dobrym wskaźnikiem poziomu wielkości turystyki przyjazdowej – w latach 2001-2003 czyli latach kryzysu w turystyce w Izraelu noclegi turystów stanowiły 22% wszystkich noclegów, w 2004 ich udział wzrósł do 28%, w 2005-2006 do 36% aby w 2007 roku osiągnąć poziom 41%. W szczytowym okresie, tj. w 2000 r. stanowiły one 50% wszystkich noclegów.

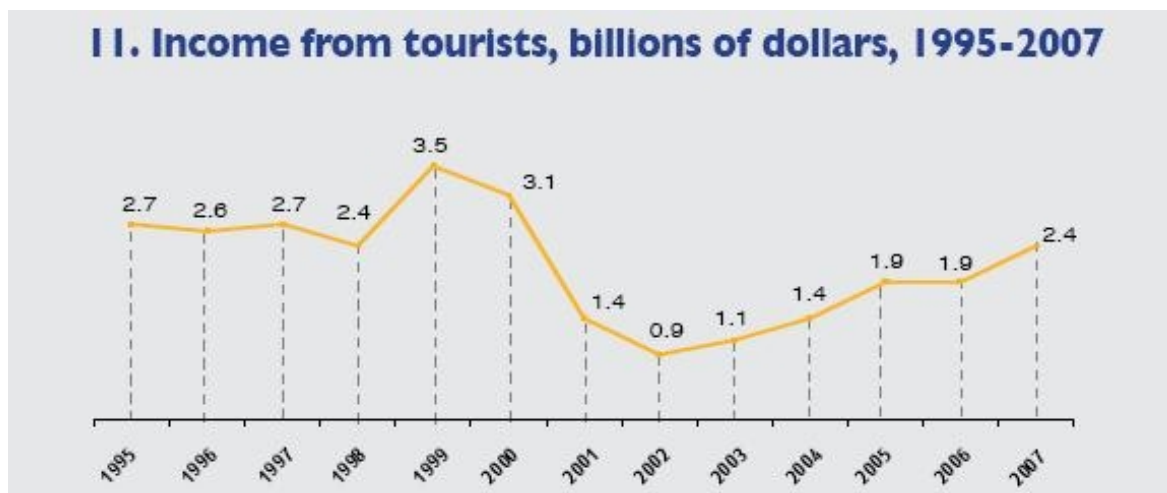

Wykres 10. Liczba noclegów w hotelach w latach 1992-2007; Central Bureau of Statistics Israel

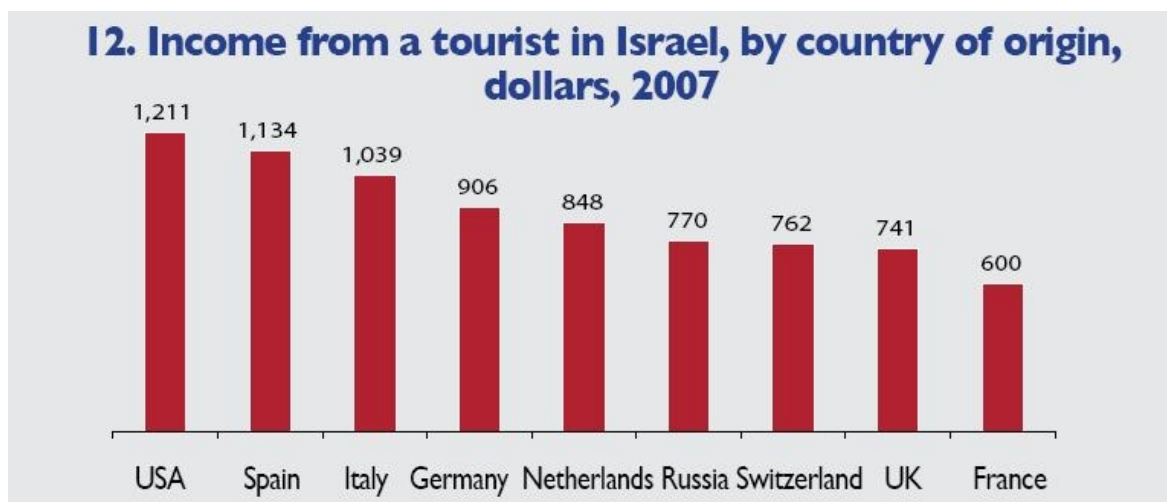
W 2007 roku obłożenie hoteli osiągnęło poziom 62% - to najlepszy wynik w ostatnich latach. Dla porównania w latach 2001-2003 wyniosło ono 45%, 51% w 2004 i 58% w latach 2005-2006.

8. Dochody z turystyki przyjazdowej

W roku 2007 dochód z turystyki wyniósł 2,4 miliarda USD co oznacza 26% wzrost w porównaniu z rokiem poprzednim. Turyści wydawali w Izraelu średnio 968 USD (włączając płatności wykonane za granicą)

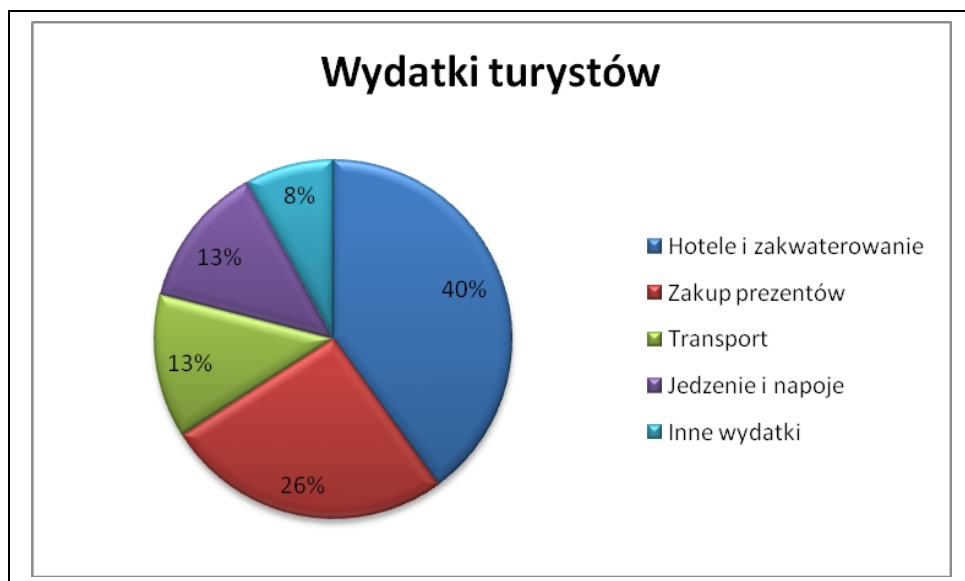
Wykres 11. Przychody z turystyki w mld USD w latach 1995-2007, źródło: Central Bureau of Statistics Israel

Wykres 12. Średnie wydatki turystów wg kraju pochodzenia (USD) 2007, źródło: Central Bureau of Statistics Israel

Średnia suma wydatków turystów z Ameryki wyniosła 1186 USD, z Europy - 755 USD, z Azji - 947 USD i z Afryki - 984 USD.

40% wydatków przeznaczane było na hotel i inne rodzaje zakwaterowania, 26% zakup pamiątek i prezentów, 13% na transport, tyle samo na jedzenie i napoje a 8% na pozostałe wydatki.

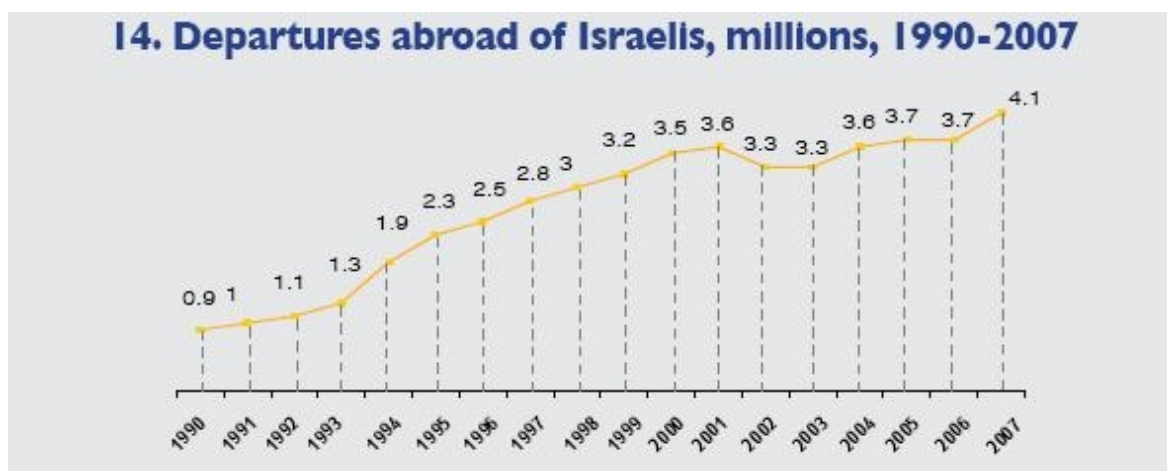
Wykres 13. Rozkład wydatków turystów; źródło: Central Bureau of Statistics Israel

III. Rynek emisji turystycznej

1. Turystyka zagraniczna

1.1. Liczba wyjazdów z Izraela

W 2007 roku z Izraela wyjechało 4,1 miliona osób. Oznacza to 12% wzrost liczby wyjazdów w porównaniu z rokiem 2006 i jednocześnie największą kiedykolwiek odnotowaną liczbę wyjazdów. W okresie pięcioletnim (lata 2001-2006) liczba podróży wzrosła o 4,3%. Był to jednak okres dużych zmian w ruchu wyjazdowym z Izraela. Spokojny trend wzrostowy utrzymujący się w drugiej połowie lat dziewięćdziesiątych aż do 2001 roku, w 2002 roku został przerwany gwałtownym spadkiem liczby podróży zagranicznych, związanym z nasileniem ataków terrorystycznych, czego konsekwencje obserwowano jeszcze w 2003 roku. W 2004 roku nastąpił powrót do normalnej wielkości ruchu wyjazdowego i od tej pory liczba wyjazdów zagranicznych znów powoli rośnie.

Wykres 14. Wyjazdy zagraniczne Izraelczyków w mln. w latach 1990-2007; Central Bureau of Statistics Israel

Tabela 7. Wyjazdy z Izraela

Pasażerowie tranzytowi	Turyści	Łącznie	Izraelczycy	Lata
------------------------	---------	---------	-------------	------

Wyjazdy				
..				
21 569				
21 569				
21 610 1948-1949				
13 366				
160 036				
173 402				
151 740 1950-1954				
11 959				
264 729				
276 688				
231 527 1955-1959				
81 877				
821 309				
903 186				
418 488 1960-1964				
149 175				
1 572 045				
1 721 220				
588 709 1965-1969				
221 984				
2 829 421				
3 051 405				
1 043 494				

Wykres 15. Aktywność turystyczna Izraelczyków (%); źródło: Polski Instytut Turystyki, "Analiza turystyki przyjazdowej do Polski z Izraela"

1.2. Kierunki wyjazdów

Najbardziej popularną destynacją mieszkańców Izraela są Stany Zjednoczone. Wyjazdy do tego kraju stanowią niemal 30% wszystkich wyjazdów zagranicznych. Polska w ostatnich latach klasowała się na 10-14 miejscu.

Tabela 8. Wyjazdy zagraniczne mieszkańców Izraela w latach 200-2005 (w tys.)

Kraj	2000	2001	2002	2003	2004	2005
USA	1096,0	1038,0	980,0	1002,0	1032,0	1139,8
Francja	325,0	314,9	304,9	332,0	338,0	373,6
Turcja	196,5	202,9	209,3	214,0	222,0	237,8
Wielka Brytania	226,8	213,5	200,2	212,0	216,0	222,7
Niemcy	204,1	197,6	191,	198,0	204,0	219,2

			1			
Włochy	151,2	143,8	136,5	133,0	145,0	164,3
Holandia	90,7	93,1	95,6	103,0	107,0	119,4
Hiszpania	75,6	80,6	85,5	90,0	98,0	105,1
Rosja	75,6	76,0	76,4	82,0	88,0	94,6
Grecja	52,9	56,5	60,1	67,7	71,0	77,5
Szwajcaria	68,0	66,3	64,6	68,0	70,0	77,4
Tajlandia	34,0	35,2	36,4	43,0	48,0	55,9
Cypr	30,2	30,6	30,9	35,0	38,0	43,3
Polska	26,5	29,6	32,8	36,0	40,0	41,5
Belgia	30,2	28,8	27,3	32,0	33,0	34,0
Rumunia	22,7	21,3	20,0	24,0	27,0	29,9
Austria	15,1	14,4	13,7	15,0	15,2	17,1
Pozostałe kraje	808,8	918,8	707,7	612,0	792,3	721,1
Razem	3 529,9	3 561,9	3 273,0	3 298,7	3 584,5	3 774,2

źródło: Polski Instytut Turystyki, "Analiza turystyki przyjazdowej do Polski z Izraela"

Wyjazdy do Europy, jako bliższe i tańsze niż do Stanów Zjednoczonych, są dość popularne wśród mieszkańców Izraela. Pakiety wakacyjne do krajów europejskich cieszą się zwłaszcza zainteresowaniem młodzieży i rodzin.

Zwyczajem młodych mieszkańców Izraela jest udawanie się w długą podróż zagraniczną po zakończeniu służby wojskowej, a przed wstąpieniem na uniwersytet lub rozpoczęciem kariery zawodowej. Do najpopularniejszych kierunków tych wyjazdów należą: rejon Azji i Pacyfiku (zwłaszcza Tajlandia, Indie i Australia) oraz Ameryka Południowa (przede wszystkim Argentyna, Brazylia, Peru i Boliwia). Wyjazdy te mają głównie charakter trampingowy (najczęściej tanie wędrówki z plecakiem w poszukiwaniu przygód).

• Obserwowane trendy

W ostatnich latach obserwuje się wzrost liczby wyjazdów do popularnych turystycznie krajów Europy, takich jak Francja, Włochy, Holandia, Austria i Szwajcaria. Większość turystów z Izraela odwiedzających te kraje kupuje całe pakiety usług. Są to przede wszystkim wyjazdy na narty bądź tzw. *city break*.

Stale rosnącym zainteresowaniem młodzieży cieszy się Tajlandia, postrzegana jako kraj o nieskażonym krajobrazie, oferujący wędrówki i różne rodzaje turystyki przygodowej oraz atrakcyjne plaże. Wyjazdy do Tajlandii często łączone są ze zwiedzaniem sąsiednich trzech, czterech krajów.

Kolejnym rejonem o rosnącej w ostatnich latach liczbie przyjazdów z Izraela jest Europa Środkowa. Wielu mieszkańców Izraela ma rodziny wywodzące się z krajów tego regionu, takich jak Polska czy Rumunia. Organizowane są coroczne specjalne wycieczki dla uczniów izraelskich do miejsc Holokaustu w tych krajach. Niezależnie od

tę, w ostatnich latach szybko rośnie liczba wyjazdów turystycznych do tego regionu, który przyciąga typowym europejskim pejzażem, stosunkowo niskimi cenami i niewielkim skomercjalizowaniem w porównaniu z krajami Europy Zachodniej. Oferuje przy tym również takie atrakcje, jak zakupy czy kasyna.

Bliskie wyjazdy zagraniczne mieszkańców Izraela na krótki wypoczynek nad morzem to głównie podróże do Turcji, Grecji i Cypru.

Najwyższe wydatki mieszkańców Izraela na podróże zagraniczne związane są z dwoma typami wyjazdów. Pierwszy to podróże typu *city break* i na zakupy do najpopularniejszych i najdroższych miast na świecie, takich jak Nowy Jork, Londyn i Paryż. Drugi typ to wyjazdy do miejsc, w których dozwolone są gry hazardowe. Ze względu na zakaz hazardu na terenie Izraela, ci, którzy chcą uprawiać te gry, wyjeżdżają za granicę. Najpopularniejsze kierunki tych wyjazdów to rejon Morza Śródziemnego (zwłaszcza Turcja) i Europa Wschodnia (przede wszystkim Rumunia i Bułgaria).

Obserwowany wzrost liczby zagranicznych podróży mieszkańców Izraela wiąże się przede wszystkim z rosnącą liczbą wyjazdów grupowych, nie zaś typowych wakacyjnych wyjazdów rodzinnych. Takie wyjazdy są coraz częściej związane z grupami zainteresowań. Na przykład kibice wyjeżdżają grupowo na ważne imprezy sportowe, takie jak Olimpiada czy Mistrzostwa Świata w piłce nożnej; osoby dbające o dobrą kondycję fizyczną i zdrowie wyjeżdżają grupami do kurortów i ośrodków spa&wellness; osoby poszukujące przygód wybierają się grupowo w góry, na wyprawy terenowe jeepami lub wędrowni rowerowe po słynnych miejscach.

1.3.Struktura wiekowa turystów

Wśród uczestniczących w wyjazdach turystycznych 48% stanowią kobiety, 52% zaś mężczyźni, i ten rozkład jest stabilny od co najmniej kilku lat.

Struktura wiekowa uczestników wyjazdów także jest stabilna. W wyjazdach uczestniczą najczęściej osoby w wieku 35-64 lat (blisko połowa ogółu wyjeżdżających). Młodzież w wieku 15-24 lat stanowi 13-14% wyjeżdżających, a osoby z najstarszej grupy wiekowej (65 lat i więcej) – 10-11%.

Uczestnicy podróży zagranicznych to głównie osoby w wieku 25-54 lat – ta grupa wiekowa stanowi ponad połowę ogółu wyjeżdżających za granicę mieszkańców Izraela.

Tabela. 9. Struktura wiekowa uczestników ruchu wyjazdowego z Izraela (w %)

Wiek	2004	2005	2006
Do 14 lat	9,7	9,2	9,5
15-24 lat	12,2	12,0	12,1
25-34 lat	20,6	20,1	19,4
35-44 lat	16,8	16,9	17,3
45-54 lat	19,4	19,3	18,7
55-64 lat	13,4	14,4	15,1
65 lat i więcej	7,9	8,0	8,0
Ogółem	100,0	100,0	100,0

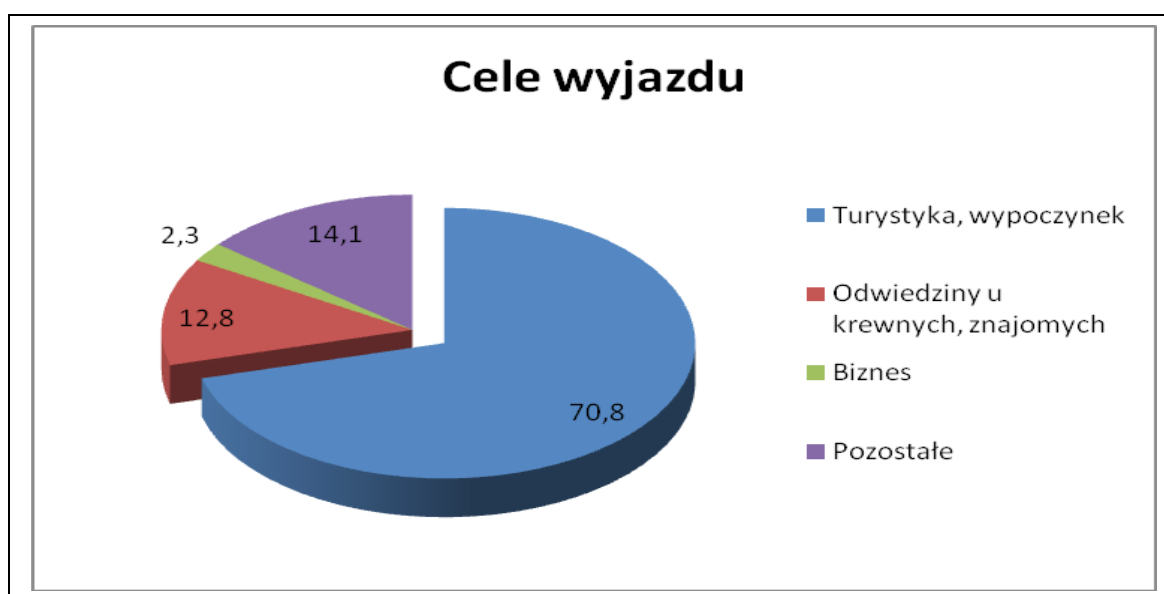
1.4.Cele wyjazdów

Dominującym celem wyjazdów zagranicznych mieszkańców Izraela jest turystyka i wypoczynek: udział wyjazdów o tej motywacji stanowi 71% ogółu. Kolejne pod względem wielkości udziału są wyjazdy w celu odwiedzenia krewnych lub znajomych: to 13% wyjazdów zagranicznych. Wyjazdy biznesowe mają w całości ruchu znacznie mniejsze znaczenie: ich udział to zaledwie 2%.

Tabela 10. Cele wyjazdów zagranicznych

Cel wyjazdu	2003	2004	2005
Turystyka, wypoczynek	71,0	70,9	70,8
Odwiedziny u krewnych, znajomych	11,5	12,7	12,8
Biznes	1,7	1,9	2,3
Pozostałe	15,8	14,5	14,1

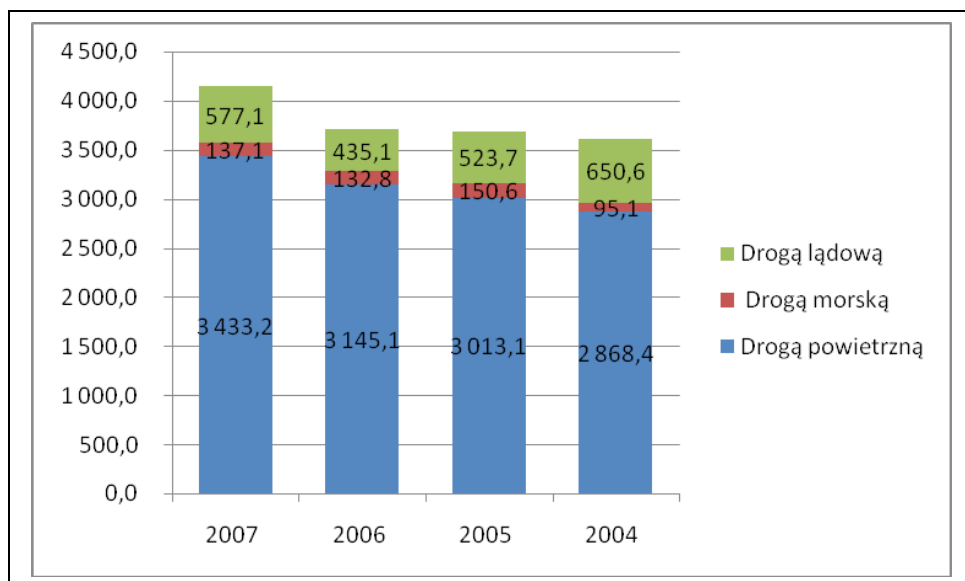
Źródło: Traveltourism Israel, Euromonitor International.

Wykres 16. Cele wyjazdów zagranicznych (w %) 2005 r.; źródło: Polski Instytut Turystyki, "Analiza turystyki przyjazdowej do Polski z Izraela"

1.5.Środki transportu

W podróżach zagranicznych mieszkańców Izraela zdecydowanie dominuje samolot jako środek transportu i jego udział systematycznie wzrasta. W 2007 roku podróże lotnicze stanowiły 84% ogółu wyjazdów zagranicznych. Jednocześnie maleje znaczenie podróży odbywanych drogą lądową (samochodami, autokarami): w latach 2004-2006 udział tych podróży w całym ruchu wyjazdowym zmniejszył się o ponad 6 pkt. proc. Podróże drogą morską nie są zbyt popularne, ale ich udział jest ustabilizowany i wynosi około 3-4% całości ruchu.

Wykres 17. Wyjazdy wg środka transportu (w tys.); źródło: Central Bureau of Statistics Israel

1.6.Wydatki na turystykę zagraniczną

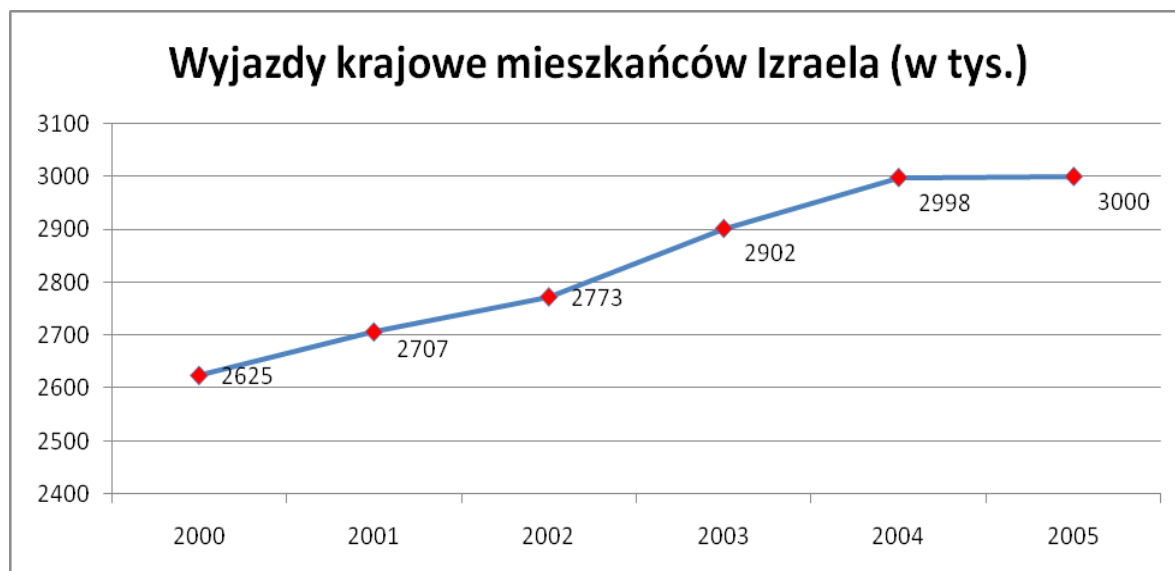
W 2007 roku mieszkańcy Izraela wydali na podróże zagraniczne 3,3 mld USD. W porównaniu z 2006 rokiem było to o 9,3% więcej.

Wykres 18. Wydatki mieszkańców Izraela na podróże zagraniczne; źródło: Central Bureau of Statistics Israel

2. Turystyka krajowa

Izrael jest krajem niewielkim, za to o bardzo zróżnicowanym ukształtowaniu terenu, co sprzyja rozwojowi turystyki krajowej. W ostatnich latach obserwuje się systematyczny wzrost liczby podróży krajowych, ale od 2005 roku wzrost ten został zahamowany i liczba podróży ulega niewielkim zmianom.

Wykres 19. Wyjazdy krajowe mieszkańców Izraela (w tys.); źródło: Polski Instytut Turystyki, "Analiza turystyki przyjazdowej do Polski z Izraela"

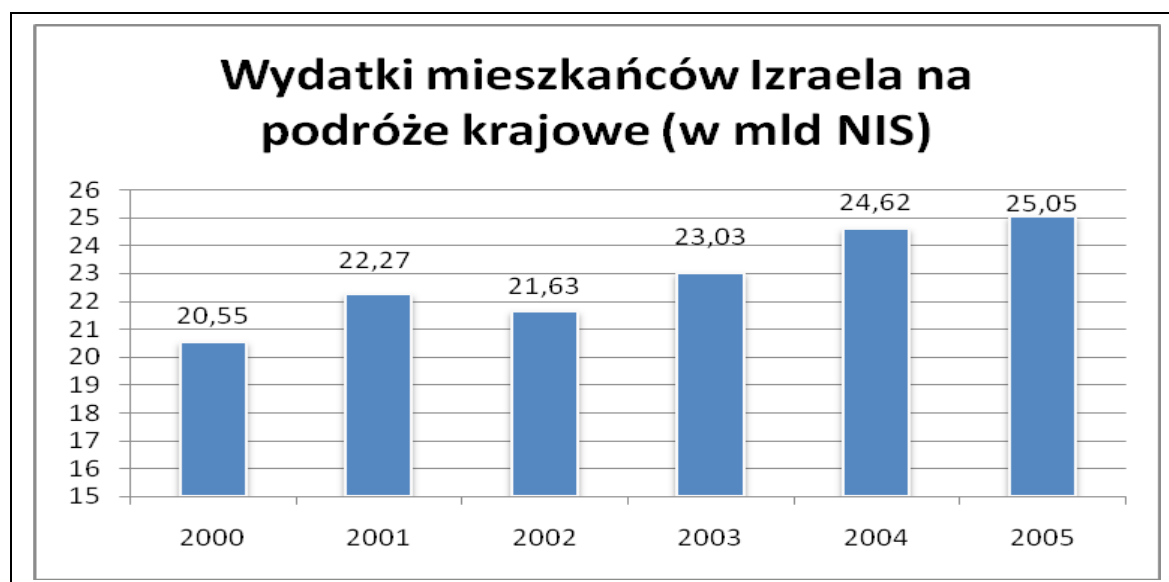
W podróżach krajowych, podczas których mieszkańcy Izraela korzystają z hoteli turystycznych, dominują wyjazdy na krótko (1-3 nocy). W latach 2004-2006 średnia długość pobytu w tej bazie wynosiła 2,4 noclegu.

Hotele turystyczne działają również na terenie kibuców i podobnych spółdzielni. Ta baza noclegowa przyjmuje rocznie około 450 tys. turystów krajowych (w 2006 r. zarejestrowano 445,3 tys. gości krajowych, rok wcześniej – 449,2 tys.), a średni pobyt wynosi 2 noce.

Inną kategorię stanowi krajowa agroturystyka, do której zaliczane są pobyty w kibucach i podobnych spółdzielniach (z wyłączeniem pobytów w hotelach turystycznych) oraz w kwaterach prywatnych. W 2006 roku zarejestrowano 1 812,4 tys. noclegów mieszkańców Izraela w tej bazie (spadek liczby noclegów o 7,1% w porównaniu z 2005 r.).

Do taniej turystyki krajowej należy też zaliczyć podróże, podczas których bazę noclegową stanowią młodzieżowe hostele. W 2006 roku w obiektach należących do Youth Hostels Association turyści krajowi spędzili 735,9 tys. nocy (wzrost liczby noclegów o 7,3% w porównaniu z 2005 r.).

W 2005 roku mieszkańcy Izraela wydali na podróże krajowe 25,05 mld NIS: o 1,7% więcej niż w 2004. W latach 2000-2006 wydatki na krajowe podróże wzrosły o 21,9%.

Wykres 20. Wydatki mieszkańców Izraela na podróże krajowe (w mld NIS); źródło: Polski Instytut Turystyki, "Analiza turystyki przyjazdowej do Polski z Izraela"

Mieszkańcy Izraela wydają średnio na podróż krajową około 8,2-8,4 tys. NIS. Wydatki te wykazują tendencję wzrostową (wyjątkiem był 2002 r., kiedy ataki terrorystyczne spowodowały spadek zarówno liczby podróży, jak i wydatków na nie).

Tab. 11. Średnie wydatki na podróże krajowe (w NIS)

	2003	2004	2005
Średnie wydatki na podróż krajową	7935,9	8213,2	8351,4

źródło: Polski Instytut Turystyki, "Analiza turystyki przyjazdowej do Polski z Izraela"

W latach 2000-2005 średnie wydatki na podróż wzrosły z 7,8 tys. NIS do 8,4 tys. Brak poczucia bezpieczeństwa w codziennym życiu i stale towarzyszące uczucie zagrożenia powodują, że mieszkańcy Izraela odpoczywający w kraju najchętniej wybierają opcje zapewniające im maksimum bezpieczeństwa (dobrze strzeżone hotele, środki transportu). W ostatnich latach wzrasta zainteresowanie wypoczynkiem krajowym typu *all inclusive*. Powoduje to jednak, że wakacje w kraju są stosunkowo drogie. Tańsze wyjazdy krajowe, np. związane z odwiedzaniem licznych atrakcji turystycznych czy

Jerozolimy, stwarzają większe zagrożenie, tak więc ze względu na brak gwarancji bezpieczeństwa, część Izraelczyków rezygnuje z tego typu wyjazdów.

IV. Znaczenie rynku turystycznego dla Polski

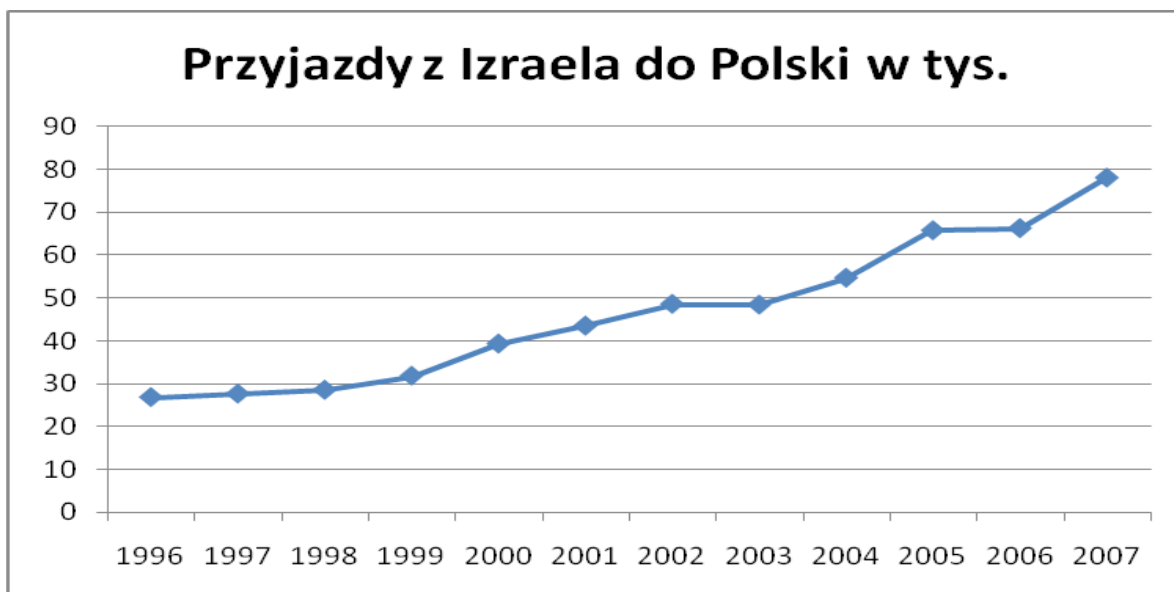
1. Liczba przyjazdów do Polski

Izrael należy do grupy krajów szybko zwiększających swój udział w przyjazdach do Polski. W 2006 roku w ogólnej liczbie przyjazdów cudzoziemców do Polski (przekroczenia granicy) znalazł się na dwudziestej szóstej pozycji.

Tab.12. Przyjazdy z Izraela do Polski w latach 1996-2006

Rok	Przyjazdy w tys.	Zmiana % do roku poprzedniego
1996	26,8	10,3
1997	27,6	3,0
1998	28,5	3,3
1999	31,8	11,6
2000	39,3	23,6
2001	43,5	10,7
2002	48,6	11,7
2003	48,4	-0,4
2004	54,7	13,0
2005	65,8	20,3
2006	66,3	1,5
2007	78,1	17,8

Źródło: GUS na podstawie danych Straży Granicznej.

Wykres 21. Przyjazdy z Izraela do Polski; źródło: Źródło: GUS na podstawie danych Straży Granicznej.

Rynek turystyczny Izraela charakteryzuje się stałym wzrostem liczby przyjazdów do Polski. W ostatnim dziesięcioleciu wzrosła ona o 147,4%, a w ostatnim pięcioleciu o 52,4%. Największy wzrost liczby przyjazdów odnotowano w latach 2000 i 2005. Patrząc na to w nieco szerszym kontekście należy zauważyć, że 2000 rok, kiedy mieliśmy do czynienia z największym wzrostem liczby przyjazdów z Izraela, był pierwszym rokiem trwającego trzy lata spadku ogólnej liczby przyjazdów do Polski. W tym czasie liczba przyjazdów z Izraela systematycznie rosła: w 2000 roku o blisko 25%, a w następnych dwóch latach o ponad 10% rocznie. Z kolei 2003, pierwszy rok wzrostu ogólnej liczby przyjazdów do Polski, był jedynym rokiem spadku (niewielkiego) liczby przyjazdów z Izraela. W 2004 roku tempo wzrostu liczby przyjazdów z Izraela było o jedną trzecią niższe niż przyjazdów ogółem, a w 2005 roku – blisko pięciokrotnie wyższe. Należy przy tym pamiętać, że ogólna liczba przyjazdów turystów w latach 1998-2003 systematycznie malała, i dopiero od 2004 roku powoli zaczyna się odbudowywać. W tym kontekście liczba przyjazdów z Izraela wzrastała w latach 2004 i 2005 czterokrotnie szybciej niż liczba przyjazdów turystów ogółem.

Rok 2006 przyniósł pewne zahamowanie wzrostu liczby przyjazdów z Izraela: zanotowano 66,3 tys. przyjazdów, czyli o 1,5% więcej w porównaniu z rokiem poprzednim, ale już w roku 2007 nastąpił ponowny wzrost liczby przyjazdów – o 18%. Dla porównania, wzrost ogólnej liczby przyjazdów cudzoziemców do Polski wyniósł w tym okresie 5,9%.

Udział przyjazdów mieszkańców Izraela w ogólnej liczbie przyjazdów turystów do Polski nadal jest niewielki: w 2006 roku wyniósł 0,4%. Należy jednak pamiętać, że dziesięć lat temu wynosił zaledwie 0,1%.

2. Dostępność komunikacyjna Polski

Oceniając dostępność komunikacyjną należy zwrócić uwagę na specyfikę Izraela, położonego na Bliskim Wschodzie. Ze względu na odległość, zasadniczą rolę w przyjazdach z Izraela do Polski odgrywa ruch lotniczy. Podstawowym lotniskiem dla rynku izraelskiego jest Warszawa-Okęcie; wspomagającą funkcję pełni lotnisko

Kraków-Balice. Są to jedyne lotniska w Polsce mające bezpośrednie połączenia z Izraelem.

Tab. 13. Bezpośrednie połączenia lotnicze między Izraelem a Polską

L.p.	Miasto w Izraelu	Miasto w Polsce	Liczba połączeń tygodniowo
Razem w tym:	loty	z Polski	5
1	Tel Aviv	Warszawa	5 (w tym jedno przez Kraków)
2	Tel Aviv	Kraków	1

Źródło: rozkład lotów P.P. "Porty Lotnicze".

Między Izraelem a Polską na trasie Tel Aviv – Warszawa odbywa się 5 rejsów tygodniowo, przy czym jeden z nich ma międzylądowanie w Krakowie. W sezonie letnim liczba rejsów była zwiększona do ośmiu na tydzień. Loty obsługiwane są przez LOT oraz El-Al, przewoźnika izraelskiego.

3. Rozmieszczenie terytorialne przyjazdów

Rynek izraelski charakteryzuje się dużą koncentracją ruchu w dwóch województwach: mazowieckim i małopolskim. Wynika to w dużej mierze z dostępności komunikacyjnej tych regionów – Izrael ma bezpośrednie połączenia tylko z Warszawą i z Krakowem. Należy przy tym zaznaczyć, że turyści z Izraela podczas jednego pobytu w Polsce odwiedzają najczęściej oba te województwa. W latach 2004-2006 obserwuje się systematyczny spadek udziału tych regionów w przyjazdach z Izraela. Jeszcze w 2004 roku każde z nich przyjmowało około 90% turystów izraelskich odwiedzających Polskę. W 2006 roku na terenie mazowieckiego nocowało trzy czwarte gości z Izraela, w małopolskim zaś – nieco ponad połowa ogółu gości z tego rynku. Z pozostałych regionów większą popularnością niż inne cieszyły się województwa: świętokrzyskie, lubelskie i podlaskie, a ostatnio również kujawsko-pomorskie.

W latach 2004-2006 nastąpiły pewne zmiany w preferencjach turystów izraelskich. Doprowadziły one do spadku wielkości udziału wszystkich województw przyjmujących ruch z Izraela, co oznacza, że obecnie mniej turystów tego z rynku odwiedza kilka województw podczas jednej podróży do Polski. Pewne zmiany dotyczyły też preferowanych regionów. W 2004 roku do najczęściej odwiedzanych województw, oprócz mazowieckiego i małopolskiego, należały przede wszystkim świętokrzyskie i podlaskie, przyjmujące po jednej trzeciej gości z rynku izraelskiego. Następna grupa najczęściej odwiedzanych województw to: lubelskie, łódzkie i śląskie, przyjmujące odpowiednio 15%, 13% i 11% tego ruchu. W kolejnych latach wyraźnie straciły na znaczeniu łódzkie i śląskie, a udział w ruchu przyjazdowym z Izraela województwa lubelskiego jest obecnie większy niż podlaskiego. W polu zainteresowania turystów izraelskich pojawiło się województwo kujawsko-pomorskie, które w 2006 roku wielkością udziału przewyższyło podlaskie. Wzrost udziału kujawsko-pomorskiego związany jest zapewne ze wzrostem liczby przyjazdów o motywach zdrowotnych.

Tab. 14. Terytorialne rozmieszczenie turystów z Izraela (udział w %)

Województwo	2004		2005		2006	
	Turyści z Izraela	Ogół turystów	Turyści z Izraela	Ogół turystów	Turyści z Izraela	Ogół turystów
Mazowieckie	92	23	71	22	75	26
Małopolskie	90	9	67	10	52	10
Świętokrzyskie	34	2	8	2	13	3
Lubelskie	15	8	8	8	8	11
Kujawsko-pomorskie	0	4	0	4	7	3
Podlaskie	33	7	15	8	3	8
Łódzkie	13	9	0,5	8	0	6
Śląskie	11	4	4	5	0	6
Pomorskie	0	5	2	6	0	7
Pozostałe	0	36	1*	37	0	46

* Województwa warmińsko-mazurskie i zachodniopomorskie.

Źródło: badania Instytutu Turystyki w Warszawie.

Struktura odwiedzanych terenów nie pokrywa się z proporcjami liczby korzystających z bazy noclegowej zbiorowego zakwaterowania, ale zasadnicze rozmieszczenie terytorialne jest bardzo podobne. Różnice dotyczą głównie województw: kujawsko-pomorskiego i pomorskiego, które według danych z bazy noclegowej należą do grupy o marginalnym znaczeniu w recepcji turystów izraelskich, oraz województwa podkarpackiego, które według danych z bazy noclegowej należy do województw liczących się w przyjmowaniu gości z Izraela.

Turyści z Izraela częściej niż goście z innych krajów odwiedzają Warszawę i Kraków. Pozostałe największe miasta Polski odwiedzane są znacznie rzadziej (najczęściej – Gdańsk i Lublin). Tabela 31 przedstawia porównanie odsetka wskazań wielkich miast odwiedzanych przez turystów z Izraela i ogół turystów na podstawie średniej wartości z lat 2004-2006, co pozwala na wyrównanie różnic rocznych.

Tab. 15. Wielkie miasta odwiedzane przez turystów z Izraela (średnia wartość w latach 2004-2006 w %)

Województwo	Średnia wartość wskazań turystów z Izraela (w %)	Średnia wartość wskazań ogółu turystów (w %)	Turyści z Izraela +/-
Warszawa	78,0	16,7	+61,3
Kraków	69,3	7,3	+62,0
Gdańsk	0,7	3,3	-2,6
Lublin	0,3	3,0	-2,7
Pozostałe*	0,0	3,3	-3,3

* Miasta: Łódź, Szczecin, Wrocław, Poznań, Katowice, Białystok.

Źródło: badania Instytutu Turystyki w Warszawie.

4. Struktura społeczno - demograficzna turystów z Izraela

Wśród turystów z Izraela przeważają mężczyźni: w 2006 roku ich udział wyniósł 63% (w latach poprzednich wynosił 72% i był nieznacznie niższy niż średnia dla ogółu turystów odwiedzających Polskę).

Turyści izraelscy to na ogół osoby w wieku do 44 lat. Do tej grupy wiekowej należy około 80% przyjeżdżających z Izraela, przy czym przeważają tu dwie grupy o zmiennej wielkości udziału: młodzież w wieku do 24 lat oraz osoby w wieku 35-44 lat.

Tab. 16. Struktura turystów z Izraela według cech społeczno-demograficznych (udział w %)

Wiek	2004		2005		2006	
	Turyści z Izraela	Ogół turystów	Turyści z Izraela	Ogół turystów	Turyści z Izraela	Ogół turystów
Płeć						
Mężczyzna	72	73	72	74	63	76
Kobieta	26	26	28	25	37	23
Brak danych	2	1	0	1	0	1
Wiek						
Do 24 lat	71	4	28	4	44	5
25-34	0	22	14	23	13	22
35-44	24	52	41	49	22	38
45-54	2	17	8	19	12	22
55 i więcej	0	4	9	5	9	8
Brak danych	2	1	0	0	0	5
Wykształcenie						
Wyższe	24	51	48	52	44	34
Średnie	74	46	52	46	56	40
Podstawowe	0	1	0	1	0	8
Brak danych	2	1	0	1	0	18
Inne informacje o turystach						
Pracują	26	87	59	90	44	84

Wiek	2004		2005		2006	
	Turyści z Izraela	Ogół turystów	Turyści z Izraela	Ogół turystów	Turyści z Izraela	Ogół turystów
Płeć						
Uczą się	71	3	34	5	47	4
Polskie pochodzenie	0	21	2	19	6	13

Źródło: badania Instytutu Turystyki w Warszawie.

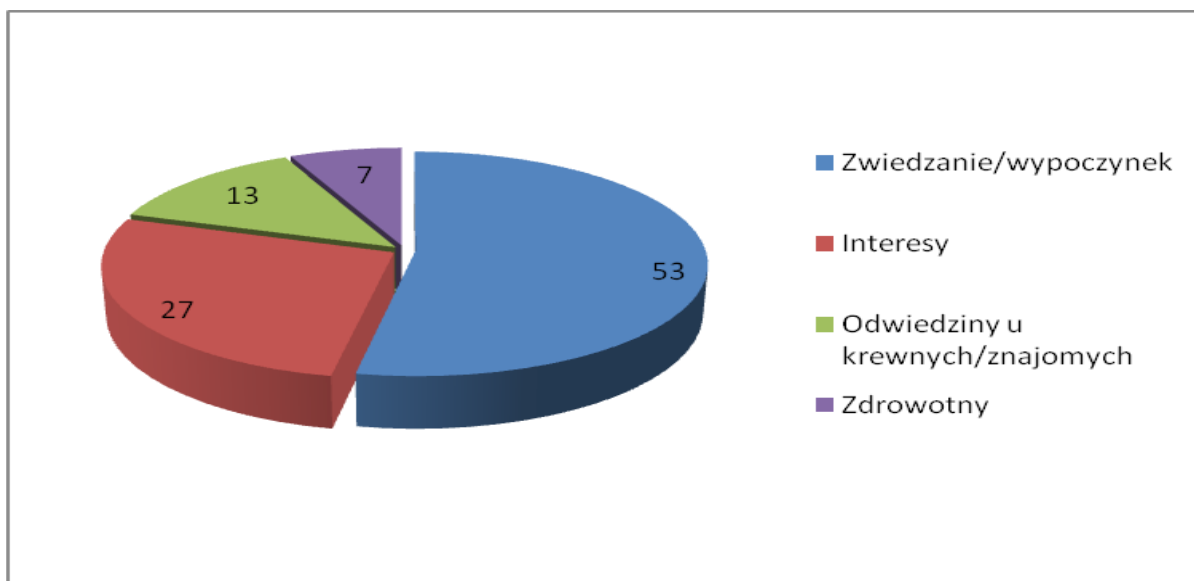
W porównaniu z ogółem turystów odwiedzających Polskę, znacznie wyższy jest udział młodzieży (do 24 lat), podobny – udział osób starszych, w wieku co najmniej 55 lat, oraz niższy – osób z pozostałych grup wiekowych. W latach 2004-2006 obserwuje się pewne zmiany w strukturze wiekowej turystów izraelskich: generalnie zmniejszył się udział młodzieży w wieku do 24 lat (dość duże wahania roczne), zwiększył zaś – osób w wieku 25-34 lat oraz 55 lat i więcej. Systematycznie rośnie też udział osób w wieku 45-54 lat, udział zaś osób w wieku 35-44 lat ulega ciągłym wahaniom. Zwiększanie się udziału różnych grup wiekowych w przyjazdach może oznaczać, że polska oferta turystyczna na rynku izraelskim jest obecnie bardziej różnorodna, co pozwala szerszej grupie klientów dobrać coś odpowiedniego dla siebie.

Turystów z Izraela charakteryzuje wyższy niż przeciętnie odsetek osób ze średnim wykształceniem. Udział tej grupy waha się w granicach 52-74% przyjeżdżających. Odsetek osób z podstawowym wykształceniem jest znikomy. W porównaniu z 2004 rokiem zwiększył się istotnie udział turystów deklarujących wyższe wykształcenie (z 24% w 2004 r. do 44% w 2006). Jest to związane ze spadkiem udziału w przyjazdach z Izraela młodzieży do 24 lat. Należy jednak pamiętać, że nie oznacza to zmniejszenia się liczby przyjazdów młodzieży, lecz jest konsekwencją wzrostu ogólnej liczby przyjazdów z Izraela.

W latach 2004-2006 wśród turystów z Izraela wzrósł udział osób pracujących, a zmniejszył się udział uczniów i studentów. Systematycznie natomiast rósł w tym okresie wśród turystów izraelskich odsetek osób deklarujących polskie pochodzenie, osiągając w 2006 roku 6% ogółu gości z tego kraju.

5. Cele i motywy przyjazdów

Rynek izraelski cechuje się dość znacznie ograniczoną liczbą motywów przyjazdów do Polski. Do celów najczęściej wskazywanych jako główne należą: turystyka i wypoczynek, interesy oraz odwiedziny u krewnych lub znajomych. Dominują przyjazdy typowo turystyczne, a ich udział (53% w 2006 r.) znacznie przekracza średnią dla ogółu turystów odwiedzających Polskę. W ostatnich latach odsetek przyjazdów w celu zwiedzania, wypoczynku itp. wykazuje trend malejący. Interesy, których znaczenie w ostatnich latach systematycznie wzrastało, mają obecnie udział na poziomie średniej dla ogółu turystów (27% w 2006 r.). Udział odwiedzin u krewnych lub znajomych, trzeciego najczęściej wymienianego przez Izraelczyków motywu przyjazdu do Polski, jest niższy niż dla ogółu turystów (13% w 2006 r.) i w ostatnich dwóch latach stabilny.

Wykres 22. Struktura ruchu przyjazdowego z Izraela do Polski według celów w 2006 roku (udział w %)
Źródło: badania Instytutu Turystyki w Warszawie.

Pozostałe cele przyjazdu wymieniane przez turystów z Izraela to motywy zdrowotne i religijne. Przyjazdy w celach zdrowotnych z rynku izraelskiego obserwuje się od 2005 roku, a ich udział znacznie przekracza średnią dla ogółu turystów odwiedzających Polskę. Trudno jeszcze prognozować, czy ta motywacja utrzyma na stałe swoją pozycję w przyjazdach do Polski. Motywy religijne wymieniane są przez izraelskich turystów sporadycznie, a udział takich przyjazdów kształtuje się na poziomie średnim dla ogółu turystów.

Tab. 17. Główne cele przyjazdu do Polski (udział w %)

Główny cel przyjazdu	2004		2005		2006	
	Turyści z Izraela	Ogół turystów	Turyści z Izraela	Ogół turystów	Turyści z Izraela	Ogół turystów
Zwiedzanie/wypoczynek	89	21	64	25	53	20
Interesy	7	26	11	27	27	27
Odwiedziny u krewnych/znajomych	4	20	12	18	13	18
Zdrowotny	0	2	12	1	7	1
Religijny	0	1	1	1	0	1
Pozostałe	0	30	0	28	0	33

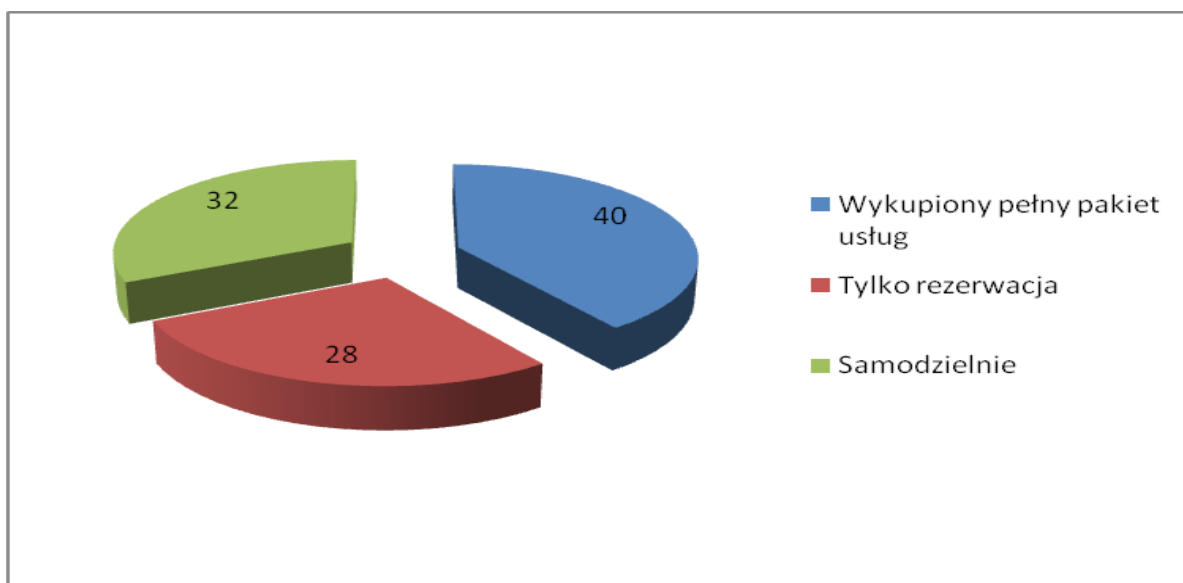
Źródło: badania Instytutu Turystyki w Warszawie.

Struktura motywów przyjazdu turystów z Izraela do Polski jest znacznie mniej zróżnicowana niż u ogółu turystów i zbliżona raczej do struktury przyjazdów z krajów zamorskich, przy czym różni się większym udziałem przyjazdów w interesach i mniejszym – w odwiedzinach do krewnych lub znajomych.

Przyjazdy biznesowe, drugi pod względem znaczenia motyw wizyt mieszkańców Izraela w Polsce, związane są przede wszystkim z prowadzeniem samodzielnych interesów (trzy piąte ogółu przyjazdów biznesowych z rynku izraelskiego), a ich udział jest dwukrotnie wyższy niż wśród ogółu turystów. Udział przyjazdów związanych z prowadzeniem interesów w imieniu firmy jest zmienny pod względem wielkości, generalnie można jednak powiedzieć, że w ostatnich latach wynosi średnio około jednej czwartej przyjazdów służbowych z Izraela i kształtuje się na poziomie zbliżonym do średniej dla ogółu turystów. Sporadycznie pojawiają się inne motywy przyjazdów służbowych. W 2006 roku takim motywem był udział w kongresach/konferencjach: na stosunkowo wysokim poziomie, zbliżonym do średniej dla ogółu turystów biznesowych w Polsce.

6. Forma organizacyjna przyjazdów

Charakterystyczny dla rynku izraelskiego jest wysoki udział przyjazdów do Polski organizowanych przez biura podróży (wykupiony pełny pakiet usług). Co prawda w latach 2004-2006 obserwowano systematyczny spadek udziału tego typu przyjazdów, ale jest on nadal kilkakrotnie wyższy niż średnia dla ogółu turystów odwiedzających Polskę – w 2006 roku wynosił 40%, wobec 8% dla ogółu turystów zagranicznych.

Wykres 23. Struktura ruchu przyjazdowego z Izraela do Polski według sposobu organizacji przyjazdów w 2006 roku (udział w %) Źródło: badania Instytutu Turystyki w Warszawie.

Udział przyjazdów organizowanych samodzielnie zmniejszył się nieco w porównaniu z 2005 rokiem, kiedy nastąpił jego znaczny wzrost. Obecnie stanowią one około jednej trzeciej ogółu przyjazdów z Izraela. Nadal jednak ten udział jest o ponad połowę mniejszy niż średnia dla ogółu turystów odwiedzających Polskę.

Tab. 18. Sposób organizacji przyjazdów do Polski (udział %)

Sposób organizacji	2004		2005		2006	
	Turyści z Izraela	Ogół turystów	Turyści z Izraela	Ogół turystów	Turyści z Izraela	Ogół turystów
Zakup pakietu	80	6	57	7	40	8
Samodzielnie	13	82	37	78	32	72
Tylko rezerwacja	7	10	6	12	28	17
Zakup części usług	0	1	0	2	0	2
Brak danych	0	1	0	1	0	1

Źródło: badania Instytutu Turystyki w Warszawie.

Izraelczycy przyjeżdżając do Polski nie mają zwyczaju wykupywać części usług w biurach podróży. Przyjazdy z dokonaną wcześniej rezerwacją do 2005 roku miały niewielki udział (6-7%), który w 2006 roku wzrósł do ponad jednej czwartej ogółu przyjazdów z Izraela i przekroczył średnią dla ogółu turystów.

7. Rodzaj środków transportu

Turyści izraelscy odwiedzający Polskę korzystają przede wszystkim z transportu lotniczego. Wynika to z odległości dzielącej nasze kraje, która sprawia, że przelot samolotem jest najwygodniejszą formą dojazdu, oraz z tego, że jedyne bezpośrednie połączenia między Izraelem a Polską to połączenia lotnicze. W ostatnich latach przyjazdy drogą lotniczą stanowiły blisko 80% ogółu przyjazdów z Izraela. Z innych środków transportu największe znaczenie ma autokar (w 2005 r. 14% przyjazdów), choć jego rola zmniejsza się na korzyść samochodu osobowego (w 2005 r. 8%). Pozostałe środki transportu mają marginalny udział w przyjazdach z Izraela.

Tab. 19. Struktura przyjazdów według środka transportu (w %)

Środek transportu	2004		2005	
	Turyści z Izraela	Ogół turystów	Turyści z Izraela	Ogół turystów
Samolot	79	25	78	24
Autokar	21	30	14	24
Samochód	0	31	8	41
Inne	0	12	0	10
Brak danych	0	2	0	1

Źródło: badania Instytutu Turystyki w Warszawie dot. turystów w atrakcjach.

Turyści izraelscy w porównaniu z ogółem turystów odwiedzających Polskę częściej korzystają z komunikacji lotniczej, rzadziej natomiast ze wszystkich pozostałych środków transportu.

8. Rodzaj zakwaterowania

Charakterystyczną cechą turystów izraelskich jest wysoki udział nocujących w hotelach lub motelach. W 2006 roku z tej możliwości noclegu skorzystało ponad cztery piąte wszystkich gości z Izraela. Z gościnności krewnych lub znajomych skorzystało około jednej ósmej turystów. Pozostałe typy zakwaterowania nie są popularne wśród turystów izraelskich: stosunkowo najczęściej korzystają z kwater prywatnych (2% gości w 2006 r.).

Tab. 20. Struktura przyjazdów według miejsca noclegu (w %)

Główne miejsce noclegu	2004		2005		2006	
	Turyści z Izraela	Ogół turystów	Turyści z Izraela	Ogół turystów	Turyści z Izraela	Ogół turystów
Hotele/motele	93	42	86	42	85	51
U rodziny lub znajomych	5	26	12	23	13	21
Kwatery prywatne	0	8	1	9	2	4
Pensjonaty	1	10	1	11	0	8
Pozostałe	0	13	0	14	0	15
Brak danych	1	1	0	1	0	1

Źródło: badania Instytutu Turystyki w Warszawie.

W latach 2004-2006 struktura zakwaterowania turystów z Izraela uległa zmianom. Zmniejszył się udział noclegów w hotelach (z 93% w 2004 r. do 85% w 2006), wzrósł natomiast udział noclegów u rodziny lub znajomych (z 5% do 13%). Nieznacznie rośnie zainteresowanie noclegami w kwaterach prywatnych. Goście z Izraela korzystają też czasami z noclegów w pensjonatach.

Warto podkreślić, że turyści izraelscy znacznie częściej niż ogół turystów odwiedzających Polskę nocują w bazie hotelowej, znacznie rzadziej natomiast korzystają z innego typu bazy noclegowej.

9. Średnia długość pobytu

Średnia liczba nocy spędzanych przez turystów izraelskich w Polsce znacznie przekracza średnią dla ogółu przyjeżdżających turystów. W ostatnich latach obserwuje się wahania długości pobytu. W 2006 roku nastąpiło skrócenie średniego pobytu turystów z Izraela w Polsce.

Tab. 21. Średnia liczba nocy spędzonych w Polsce (długość pobytu)

Turyści	2004	2005	2006
Turyści z Izraela	6,1	7,2	6,0
Ogółem turyści zagraniczni	4,6	4,4	3,4

Źródło: badania Instytutu Turystyki w Warszawie.

Wyższa średnia długość pobytu turystów z Izraela miała statystyczne źródło w znacząco wyższym niż dla ogółu udziale pobytów obejmujących 4-7 noclegów oraz w niższym udziale pobytów krótkich, obejmujących 1-3 noclegów.

Tab. 22. Długość pobytu na terenie Polski (udział %)

Długość pobytu	2004		2005		2006	
	Turyści z Izraela	Ogół turystów	Turyści z Izraela	Ogół turystów	Turyści z Izraela	Ogół turystów
1-3 nocy	5	52	13	54	19	71
4-7 nocy	81	35	73	35	68	21
8 nocy i dłużej	14	13	14	11	13	8

Źródło: badania Instytutu Turystyki w Warszawie.

W latach 2004-2006 nastąpiła zmiana struktury długości pobytu w Polsce turystów izraelskich. Znacząco wzrósł udział pobytów najkrótszych, obejmujących 1-3 noclegów, zmniejszył się zaś udział pobytów obejmujących 4-7 noclegów. W 2004 roku pobyty trwające 4-7 nocy stanowiły ponad 80% ogółu przyjazdów z Izraela, a w 2006 – niecałe 70%. Udział pobytów trwających 1-3 nocy wzrósł z 5% do 19%. Na stałym poziomie utrzymuje się natomiast udział pobytów najdłuższych, obejmujących co najmniej 8 noclegów (14-13%).

10. Wydatki w Polsce

Turyści z Izraela wydają średnio na podróż do Polski więcej niż przeciętny turysta zagraniczny. W 2006 roku średnie wydatki na podróż turystów izraelskich (łącznie z płatnościami dokonanymi przed wyjazdem) wynosiły 1 086 zł, gdy przeciętny turysta zagraniczny wydał 694 zł. Natomiast średnie wydatki na jeden dzień pobytu turystów izraelskich kształtowały się poniżej średniej: wynosiły 182 zł, gdy przeciętny turysta

wydał 204 zł. Niższe niż przeciętne wydatki na jeden dzień pobytu u turystów izraelskich wynikają z tego, że średni czas ich pobytu jest dłuższy niż przeciętnie. W porównaniu z 2005 rokiem obserwuje się wzrost średnich wydatków Izraelczyków na podróż do Polski o 27,6%. Być może zmiana wysokości przeciętnych wydatków spowodowana została zmianą struktury motywów w grupie przyjeżdżającej: nastąpił wzrost udziału turystów biznesowych w ogólnej liczbie przyjazdów z Izraela, a jak wiadomo, turyści biznesowi wydają zwykle więcej niż przeciętni turyści. Wzrost średnich wydatków na jeden dzień pobytu był bardzo wysoki: wyniósł 53,4%, ale wynikało to przede wszystkim ze znacznego skrócenia pobytu turystów z Izraela w Polsce.

Tab. 23. Przeciętne wydatki turystów izraelskich na podróż do Polski (w zł)

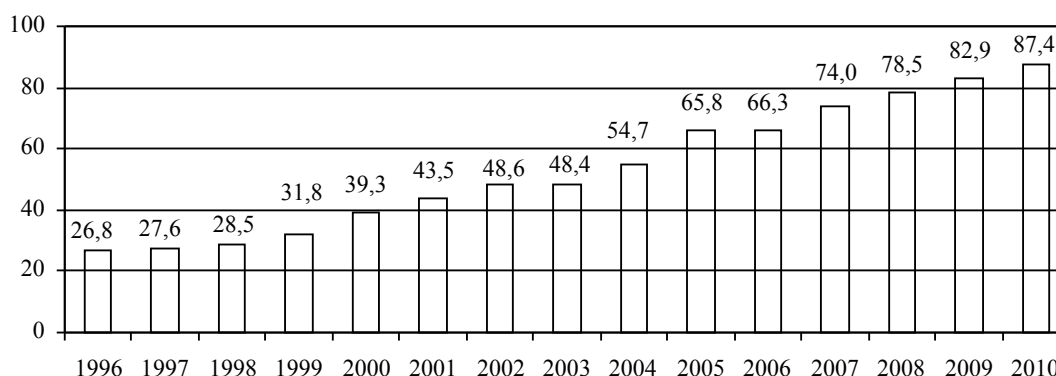
Wydatki	2005	2006
Na podróż	851	1086
Na jeden dzień pobytu	118	181

Źródło: badania Instytutu Turystyki w Warszawie.

Wielkość wpływów z tytułu przyjazdów turystów izraelskich do Polski została oszacowana w 2006 roku na 72,0 mln zł, a w 2005 – na 56,0 mln. Przekraczały one m. in. wpływy od turystów irlandzkich (58 mln), czeskich (51 mln), portugalskich (34 mln), greckich (32 mln) czy słowackich (22 mln). Należy jednak pamiętać, że w ogólnej sumie wpływów Polski z turystyki duży udział mają wydatki odwiedzających jednodniowych, zwłaszcza z krajów sąsiedzkich. Dlatego też w dochodach Polski z turystyki wpływy z rynku izraelskiego nie mają większego znaczenia: ich udział kształtuje się na poziomie 0,3%, podobnie jak pod koniec lat dziewięćdziesiątych.

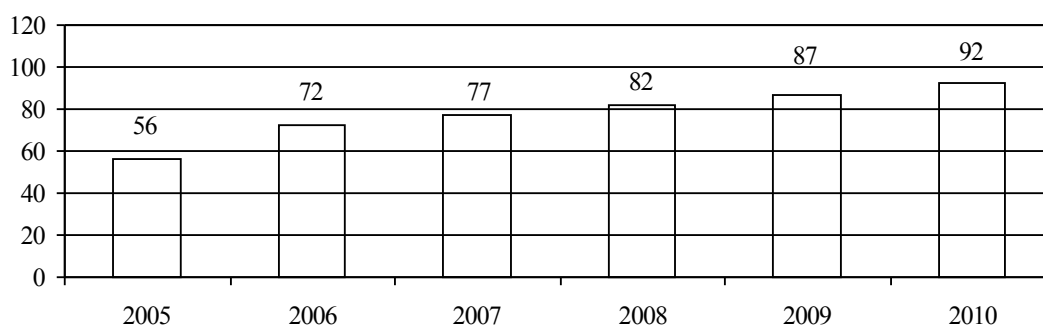
11. Prognozy przyjazdów turystów z Izraela do Polski

W latach 1996-2006 średni roczny przyrost liczby przyjazdów turystów z Izraela był bardzo duży, wynosił ponad 10%. Przewiduje się, że w latach 2007-2010 będzie on mniejszy i wyniesie około 7%. Przewiduje się także, iż przyrost ten będzie większy na początku okresu i będzie malał wraz z upływem lat.

Wykres 24. Przyjazdy turystów z Izraela do Polski w latach 1996-2006 i prognoza na lata 2007-2010 (w tys.): źródło: oszacowania i prognozy Instytutu Turystyki.

W ostatnich latach wydatki mieszkańców Izraela w czasie pobytu w Polsce wahały się dość znacznie: w przedziale od 800 do 1 100 złotych. Zakłada się, że średnie wydatki w czasie pobytu w Polsce w latach 2007-2010 będą się utrzymywały na poziomie 1 050 złotych, a więc nieco niższym niż w 2006 roku (1 086 zł) i znacznie wyższym niż w 2005 (851 zł).

Wykres 25. Wpływy z tytułu przyjazdów turystów z Izraela do Polski w latach 2005 i 2006 oraz prognoza na lata 2007-2010 (w mln zł) źródło: oszacowania i prognozy Instytutu Turystyki

Spis treści

I.	Informacje ogólne	2
1.	Wprowadzenie	2
1.1.	Podstawowe informacje	2
1.2.	Podział administracyjny	3
1.3.	Geografia i klimat	3
1.4.	Rys historyczny	4
1.5.	Demografia	4
1.6.	Gospodarka	5
2.	Warunki rozwoju turystyki	6
II.	Rynek recepcji turystycznej	7
1.	Liczba przyjazdów do Izraela	7
2.	Kraje emitujące turystów do Izraela	10
3.	Cele przyjazdu	13
4.	Środek transportu	14
5.	Długość pobytu	15
6.	Struktura wiekowa turystów	16
7.	Zakwaterowanie	16
8.	Dochody z turystyki przyjazdowej	17
III.	Rynek emisji turystycznej	18
1.	Turystyka zagraniczna	18
1.1.	Liczba wyjazdów z Izraela	18

1.2. Kierunki wyjazdów	20
1.3. Struktura wiekowa turystów	22
1.4. Cele wyjazdów	23
1.5. Środki transportu	23
1.6. Wydatki na turystykę	24
2. Turystyka krajowa	25
IV. Znaczenie rynku turystycznego dla Polski	27
1. Liczba przyjazdów	27
2. Dostępność komunikacyjna	28
3. Rozmieszczenie terytorialne przyjazdów	29
4. Struktura społeczno-demograficzna turystów z Izraela	31
5. Cele i motywy przyjazdów	32
6. Forma organizacyjna wyjazdów	34
7. Rodzaj środków transportu	35
8. Rodzaj zakwaterowania	36
9. Średnia długość pobytu	36
10. Wydatki w Polsce	37
11. Prognozy przyjazdów turystów z Izraela do Polski	38

Spis tabel

Tabela 1. Informacje ogólne	2
Tabela 2. Struktura demograficzna mieszkańców Izraela	5
Tabela 3. Przyjazdy turystów i Izraelczyków	8
Tabela 4. Przyjazdy wg krajów	10
Tabela 5. Przyjazdy z wybranych krajów do Izraela w latach 2001-2007 (w tys.)	13
Tabela 6. Struktura wieku turystów	16
Tabela 7. Wyjazdy z Izraela	19
Tabela 8. Wyjazdy zagraniczne mieszkańców Izraela w latach 200-2005 (w tys.)	20
Tabela 9. Struktura wiekowa uczestników ruchu wyjazdowego z Izraela (w %)	22
Tabela 10. Cele wyjazdów zagranicznych	23
Tabela 11. Średnie wydatki na podróż krajowe (w NIS)	26
Tabela 12. Przyjazdy z Izraela do Polski w latach 1996-2006	27
Tabela 13. Bezpośrednie połączenia lotnicze między Izraelem a Polską	28
Tabela 14. Terytorialne rozmieszczenie turystów z Izraela (udział w %)	29
Tabela 15. Wielkie miasta odwiedzane przez turystów z Izraela (średnia wartość w latach 2004-2006 w %)	30
Tabela 16. Struktura turystów z Izraela według cech społeczno-demograficznych (udział w %)	31
Tabela 17. Główne cele przyjazdu do Polski (udział w %)	33
Tabela 18. Sposób organizacji przyjazdów do Polski (udział %)	34
Tabela 19. Struktura przyjazdów według środka transportu (w %)	35
Tabela 20. Struktura przyjazdów według miejsca noclegu (w %)	36
Tabela 21. Średnia liczba nocy spędzonych w Polsce (długość pobytu)	36
Tabela 22. Długość pobytu na terenie Polski (udział %)	37
Tabela 23. Przeciętne wydatki turystów izraelskich na podróż do Polski (w zł)	37

Spis rysunków

Wykres 1. Przyjazdy turystów w latach 1990-2007	7
Wykres 2. Procentowe zmiany roczne w liczbie przyjazdów	7
Wykres 3. Przyjazdy turystów i wyjazdy Izraelczyków w mln;	9
Wykres 4. Przyjazdy wg krajów w tysiącach	12
Wykres 5. Główne cele przyjazdu do Izraela	13
Wykres 6. Odsetek turystów odwiedzających wybrane lokacje w latach 2000-2007	14
Wykres 7. Odsetek turystów wg charakteru wizyty w latach 2000-2007	14
Wykres 8. Przyjazdy wg środka transportu (w tys.)	14
Wykres 9. Długość pobytu turystów w procentach	15
Wykres 10. Liczba noclegów w hotelach w latach 1992-2007	16
Wykres 11. Przychody z turystyki w mld USD w latach 1995-2007	17
Wykres 12. Średnie wydatki turystów wg kraju pochodzenia (USD) 2007	17
Wykres 13. Rozkład wydatków turystów	18
Wykres 14. Wyjazdy zagraniczne Izraelczyków w mln. w latach 1990-2007	19
Wykres 15. Aktywność turystyczna Izraelczyków (%)	20
Wykres 16. Cele wyjazdów zagranicznych (w %) 2005 r	23
Wykres 17. Wyjazdy wg środka transportu (w tys.)	24
Wykres 18. Wydatki mieszkańców Izraela na podróże zagraniczne	24
Wykres 19. Wyjazdy krajowe mieszkańców Izraela (w tys.)	25
Wykres 20. Wydatki mieszkańców Izraela na podróże krajowe (w mld NIS)	26
Wykres 21. Przyjazdy z Izraela do Polski	27
Wykres 22. Struktura ruchu przyjazdowego z Izraela do Polski według celów w 2006 roku (udział w %)	32
Wykres 23. Struktura ruchu przyjazdowego z Izraela do Polski według według sposobu organizacji przyjazdów w 2006 roku (udział w %)	34
Wykres 24. Przyjazdy turystów z Izraela do Polski w latach 1996-2006 i prognoza na lata 2007-2010 (w tys.)	38
Wykres 25. Wpływy z tytułu przyjazdów turystów z Izraela do Polski w latach 2005 i 2006 oraz prognoza na lata 2007-2010 (w mln zł)	38

Bibliografia

- Urząd Statystyczny Izraela - Central Bureau of Statistics Israel, www.cbs.gov.il; data dostępu: 03-15.05.2008
- Raport opracowany przez Instytut Turystyki „Analiza turystyki przyjazdowej do Polski z Izraela”
- CIA World Factbook - <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/>
- Index Tourim – Israel Tourism Guide; <http://tourism.index.co.il/>; data dostępu: 5.05.2009
- Israel’s Largest Enterprises; <http://www.dbisrael.co.il/english/index.asp>; data dostępu: 10.05.2009
- Ministerstwo Turystyki Izraela; http://www.tourism.gov.il/Tourism_Eng/ data dostępu: 12.05.2009
- <http://www.tourism.gov.il>; data dostępu: 4.05.2009
- Główny Urząd Statystyczny w Warszawie; www.stat.gov.pl/; data dostępu 5.05.2009
- www.wikipedia.org; data dostępu: 03-15.05.2009